

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

dokonanej w dniach 18 – 19 stycznia 2015 r.
na kierunku *gospodarka turystyczna* prowadzonym
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny
- Edyta Prociak – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach na kierunku *gospodarka turystyczna* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Obecna została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, w tym biblioteki, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku studiów.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Kierunek *gospodarka turystyczna* jest jednym z 7 kierunków prowadzonych na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Kształcenie na tym kierunku prowadzone jest na tym Wydziale od 2011 roku.

Procedura związana z utworzeniem na Wydziale Zarządzania kierunku *gospodarka turystyczna* pojawiła się więc w roku 2009. Rada Wydziału Zarządzania Uchwałą nr 32a/2008/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. przedstawiła – zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Statutu Uczelni – wniosek do Senatu Uczelni w sprawie utworzenia kierunku *gospodarka turystyczna*. Uchwałą nr 48/2008/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. Senat zwrócił się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o wyrażenie zgody na utworzenie na Wydziale Zarządzania unikatowego kierunku studiów ekonomicznych pod nazwą *gospodarka turystyczna*. Decyzją z 16 lutego 2010 r. nr DNS-WUP-4131-4/AL/10 Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wyraził zgodę na prowadzenie przez Wydział Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach studiów pierwszego stopnia na kierunku *gospodarka turystyczna*. Rada Wydziału Zarządzania na posiedzeniu w dniu 20 grudnia 2012 r. podjęła Uchwałę nr 24/2012/2013 w sprawie określenia

efektów kształcenia oraz przyjęcia planów studiów i programów nauczania na studiach drugiego stopnia na ocenianym kierunku studiów i skierowaniu wniosku do Senatu o uruchomienie tych studiów na tym poziomie kształcenia. Senat Uchwałą nr 38/2012/2013 w dniu 31 stycznia 2013 r. utworzył na Wydziale Zarządzania studia drugiego stopnia na kierunku *gospodarka turystyczna*.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału oraz Senatu wraz z listami obecności w powyższej sprawie. W posiedzeniach tych organów brali udział tylko interesariusze wewnętrzni.

Usytuowanie w/w kierunku na tym Wydziale było uzasadnione również posiadaniem odpowiedniej kadry dydaktycznej.

Strategia Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach została zatwierdzona Uchwałą nr 39/2009/2010 z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Uczelni na lata 2010-2020, uaktualniona Uchwałą Senatu nr 87/2012/2013 z dnia 26 września 2013 r. w sprawie przyjęcia opercjonalizacji Strategii Uczelni. Na mocy tej Uchwały przyjęto dokument pn. Opercjonalizacja strategii Uczelni na lata 2013-2017 z perspektywą do roku 2020.

Strategia Wydziału Zarządzania została przyjęta na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 19 stycznia 2012 r. - Uchwałą Nr 20/2011/2012 w sprawie przyjęcia Strategii Wydziału Zarządzania na lata 2011 – 2017.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rad Wydziałów w czasie których były zatwierdzone wspomniane wyżej dokumenty.

Koncepcja kształcenia kierunku *gospodarka turystyczna* osadzona jest w Strategii rozwoju Wydziału Zarządzania i nawiązuje do misji Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Misja, powinności Uczelni określa jako „tworzenie i upowszechnianie wiedzy oraz kształcenie dla gospodarki i administracji, bazujące na najnowszych badaniach naukowych i stosowanych pracach badawczo-rozwojowych prowadzonych w oparciu o kapitał społeczny”. W rozwinięciu misji Uczelni deklaruje, iż:

- rozwija programy kształcenia oparte o bogate doświadczenie badawcze i eksperckie kadry nauczającej,
- kreuje liderów innowacji-ludzi przedsiębiorczych, odpowiedzialnych za dobro wspólne, myślących krytycznie, przygotowanych do profesjonalnego funkcjonowania zawodowego,
- rozwija kontakty i sieci współpracy wykorzystujące i pomnażające światowy dorobek nauki,
- angażuje się w sprawy ważne dla gospodarki i społeczeństwa poczynając od macierzystego regionu.

Koncepcja kształcenia kierunku *gospodarka turystyczna* wpisuje się we wszystkie te cele, a w szczególności odnoszące się do innowacyjności kształcenia oraz uwzględnienia, w tym kształceniu oczekiwań rynku pracy. Koncepcja kierunku została z jednej strony oparta na dorobku naukowym kadry akademickiej w zakresie subdyscyplin tworzących jej podstawy programowe, a z drugiej strony na szerokich konsultacjach z przedstawicielami rynku pracy sektora turystycznego. Współpraca Wydziału, w tym Katedry Turystyki z przedstawicielami ogólnopolskich i regionalnych organizacji turystycznych oraz rynku pracy, a także z Uczelniami zagranicznymi potwierdza realizację założeń misji o takich kontaktach i zaangażowaniu w rozwój regionu śląskiego. Misja Wydziału jest uszczegółowieniem misji Uczelni zachowując z nią pełną spójność. Strategia Wydziału wyznacza cele strategiczne w takich modułach jak: Dydaktyka, Badania, Partnerstwo, Kariery i uprawnienia akademickie. W zakresie dydaktyki wyznaczono między innymi takie kluczowe działania strategiczne jak: innowacyjność kształcenia poprzez wykorzystanie doświadczeń z krajowej i międzynarodowej współpracy, prowadzenie kierunków przez wybitnych naukowców i współpracy z praktykami z instytucji partnerskich, kreowanie wśród studentów wysokiej świadomości potrzeb edukacyjnych. Koncepcja kształcenia kierunku *gospodarka turystyczna* jest zorientowana na innowacyjność oferując kształcenie oparte na aktualnych zasobach wiedzy z zakresu nauk ekonomicznych, a także poprzez włączanie do procesu dydaktycznego zajęć uwzględniających współczesne tendencje organizacji turystyki w świecie globalnych sieci informacyjnych. Innowacyjność koncepcji należy również postrzegać przez pryzmat osadzenia

efektów kształcenia kierunku w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia i nauki o zarządzaniu, a także na orientację problematyki turystycznej obok jej fundamentalnych podmiotów również w zakresie turystyki kulturowej. Treści kształcenia na takich przedmiotach jak np. jak turystyka na obszarach przemysłowych, produkty turystyki miejskiej i kulturowej wprowadzają wiedzę o regionach postindustrialnych rozwijających funkcję turystyczną, w tym również o regionie Górnego Śląska.

Za innowacyjne podejście należy uznać integrację treści dotyczących ekonomiki i zarządzania przedsiębiorstwami i organizacjami turystycznymi, w przekroju mikro- i makroekonomicznym realizowanych w takich przedmiotach jak: międzynarodowe systemy hotelarskie, transport lotniczy w obsłudze ruchu turystycznego, marketing biur podróży, quality standards in tourism services, jak również wprowadzenie nauczania metod statystycznych oraz technologii informatycznych wykorzystywanych w turystyce.

Koncepcja kształcenia zakłada dobór kadry o najwyższych kwalifikacjach o znaczącym dorobku naukowym i dydaktycznym oraz specjalistów – praktyków o znaczącym dorobku zawodowym zdobytym w prestiżowych organizacjach i firmach sektora turystyki. Zasoby kadrowe Wydziału Zarządzania, w tym Katedry Turystyki realizują te założenia. Koncepcja kształcenia określa kompetencje absolwentów wyraźnie różnicując zakres kształcenia na studiach I i II stopnia.

Absolwent kierunku *gospodarka turystyczna* I stopnia jest określony przez Uczelnię jako specjalista w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej w małych i średnich firmach biznesu turystycznego i podmiotach jego otoczenia. W trakcie studiów zdobywa wiedzę i umiejętności z zakresu ekonomiki i zarządzania przedsiębiorstwami turystycznymi, badania rynków turystycznych, marketingu i prawa turystycznego, przedsiębiorczości w turystyce, prowadzenia negocjacji w sektorze turystycznym.

Absolwenci kierunku *gospodarka turystyczna* II stopnia, są przygotowani do pracy na stanowiskach menedżerów strategicznych i operacyjnych w dużych, w tym sieciowych, przedsiębiorstwach świadczących usługi turystyczne, w organach administracji publicznej, organizacjach społecznych, stowarzyszeniach i instytucjach krajowych i międzynarodowych sektora turystycznego jak i jego otoczenia, a także na stanowiskach analityków i operatorów w tych podmiotach. Studia II stopnia oferują pogłębioną wiedzę z zakresu, analiz konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw turystycznych, zarządzania jakością usług w regionie turystycznym, przedsiębiorczości i innowacjom w biznesie turystycznym, w tym międzynarodowym, w szerokim kontekście integracji europejskiej, oraz rozwoju i wdrażania koncepcji turystyki zrównoważonej. Zarówno na studiach I jak I II nie przewiduje się prowadzenia specjalności z uwagi na wyraźną orientację kształcenia na problematykę turystyki.

Koncepcja kształcenia bardzo wyraziście określa tożsamość kierunku poprzez efekty kształcenia, które określają cele i zakres kształcenia. W koncepcji kształcenia zakłada się uwzględnienie potrzeb rynku pracy, co również eksponuje misja Uczelni i cele strategiczne rozwoju Wydziału. Kierunek *gospodarka turystyczna* realizuje te cele na przykład poprzez wykłady praktyków, współpracę z firmami w zakresie realizacji projektów. Spotkanie z kadrami potwierdziło, iż zajęcia z praktykami cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem studentów. Koncepcja kształcenia zakłada dobre przygotowanie studentów w zakresie znajomości języków obcych, co przekłada się na znaczącą liczbę oferowanych zajęć z dwóch języków obcych.

Różnorodność oferty dydaktycznej zapewniona jest poprzez treści kształcenia odnoszące się z jednej strony do makroekonomicznych i mikroekonomicznych aspektów gospodarki turystycznej, a więc tworzących podstawy dla nabycia umiejętności analitycznych, a z drugiej strony do procesów zarządczych w małym i średnim biznesie turystycznym, a także w regionach postindustrialnych rozwijających funkcję turystyczną. W programie kształcenia jest też odwołanie do dorobku takich dyscyplin jak geografia i ekologia, a także kulturoznawstwo. Oferta zajęć do wyboru nadaje koncepcji kształcenia elastyczność, choć jest ona dość ograniczona z uwagi na skromną ofertę zajęć do wyboru i możliwość dostosowania się do oczekiwań studentów. SeminaRIA dyplomowe na studiach I i II stopnia o zróżnicowanej tematyce tworzą możliwość specjalizacji dyplomowej. Spotkanie z kadrami akademickimi pozwala zauważyć, iż kurator kierunku bardzo

ważnie obserwuje zmiany na rynku pracy i w otoczeniu, a w konsekwencji reaguje poprzez odpowiednie propozycje zmian programowych.

1.2).

Udział interesariuszy zewnętrznych w budowaniu koncepcji kształcenia jest bardzo widoczny. Koncepcja powstała w wyniku ogólnopolskiej dyskusji środowiska akademickiego oraz przedstawicieli rynku pracy, jak i centralnego szczebla decydenckiego sektora gospodarki turystycznej. W pracach nad koncepcją kształcenia uczestniczyli pracownicy naukowcy Uczelni ekonomicznych kraju zajmujący się problematyką gospodarki turystycznej, jak i przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki Departamentu Turystyki, a także Ministerstwa Sportu i Turystyki, Polskiej Organizacji Turystycznej, Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki Polskiej Izby Turystyki, Polskiego Zrzeszenia Hoteli oraz samorządu terytorialnego. Istotne znaczenie dla budowy koncepcji kształcenia miały cykliczne spotkania prowadzone od 2003 roku, tj. Gremia Ekspertów Turystyki. Wykorzystano także cykliczne badania Instytutu Turystyki dotyczące losów absolwentów kierunku *Turystyka i Rekreacja* prowadzonego w wielu Uczelniach w kraju. Wykorzystano też doświadczenia z prac nad projektem międzynarodowym EMACIM, w którym akcentowano konieczność uwzględnienia wiedzy z zakresu dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystano badania nad losami absolwentów Uczelni kształcących w zakresie turystyki. W budowaniu koncepcji kształcenia wykorzystano opinie przedstawicieli rynku pracy, w tym: Międzynarodowego Centrum Dokumentacji i Badań nad dziedzictwem przemysłowym Śląska, Organizacji Turystycznej i Polskiej Izby Turystyki. Grupa tych pracodawców współpracuje nadal z Wydziałem Zarządzania w doskonaleniu programu studiów. Uwzględniając uwagi pracodawców do programu studiów włączono taki przedmiot jak np. Turystyka na obszarach poprzemysłowych.

W określeniu koncepcji kształcenia wiodącą rolę pełni kadra akademicka Wydziału, w tym w szczególności pracownicy naukowcy Katedry Turystyki oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Senacka Komisja ds. dydaktyki, Rada programowa kierunku oraz Rada Wydziału. Wszystkie te gremia opiniowały koncepcję kształcenia bądź aktywnie w jej budowaniu uczestniczyły. Studenci biorą udział w pracach nad koncepcją kształcenia będąc członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości i Rady Wydziału. Rada Programowa kierunku *gospodarka turystyczna* zawiera w swoim składzie trzech nauczycieli akademickich oraz ośmiu przedstawicieli rynku pracy sektora turystycznego tj. Śląskiej Organizacji Turystycznej, Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego woj. Śląskiego, Polskiej Izby Turystyki, Kłastera Kultury i Turystyki Przemysłowej Stowarzyszenie Kopalnia Sztuki, Urzędu Miasta Katowice, Zespołu Parków Krajobrazowych woj. Śląskiego, Śląskiej Izby Turystyki, Hotelu Nowotel Katowice Centrum oraz Hotelu Poziom 511 Design Hotel Biura podróży, Izby Przemysłowo- Handlowej.

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, spotkań z kadrami akademicką i studentami, Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia, przedstawionej dokumentacji można stwierdzić, iż w ustalaniu koncepcji kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Koncepcja kształcenia jest zgodna z misją Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach i strategią Wydziału Zarządzania. Koncepcja jest oryginalna, bazująca na wiedzy z zakresu nauk ekonomicznych, innowacyjna w swoich treściach i wykorzystująca bogate doświadczenia naukowe i dydaktyczne kadry akademickiej.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów *gospodarka turystyczna* została opracowana z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy wynikających w szczególności ze zmian strukturalnych zachodzących w polskiej gospodarce i społeczeństwie oraz wejściu Polski do Unii Europejskiej. Przy opracowywaniu koncepcji kształcenia ocenianego kierunku studiów kierowano się także opiniami i informacjami pochodzącymi z innych Uczelni krajowych posiadających doświadczenie w kształceniu na kierunku studiów *turystyka i rekreacja*. W opracowanie koncepcji kształcenia zaangażowani byli także studenci Uczelni poprzez swoich reprezentantów w Radzie Wydziału, Senackiej Komisji ds. Dydaktyki i Programów Kształcenia oraz Senatu UE w Katowicach.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów podlega dalszemu doskonaleniu z udziałem studentów kierunku, w tym skupionych w studenckim kole naukowym „KONTIKI”, oraz członków Rady Programowej kierunku. W Radzie tej licznie reprezentowani są przedstawiciele organizacji i instytucji związanych z turystyką.

Można zatem stwierdzić, że przy opracowaniu koncepcji ocenianego kierunku studiów oraz jego dalszej doskonaleniu zaangażowani byli w szerokim zakresie przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - ocena: wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia jest zgodna z misją Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach i strategią Wydziału Zarządzania. Koncepcja jest oryginalna, bazująca na wiedzy z zakresu nauk ekonomicznych, innowacyjna w swoich treściach i wykorzystująca bogate doświadczenia naukowe i dydaktyczne kadry akademickiej.

1.2) W procesie określania koncepcji kształcenia bierze udział kadra akademicka, studenci, władze Wydziału i Uczelni, przedstawiciele środowiska akademickiego kraju związani z problematyką turystyki. Szczególną rolę w określaniu koncepcji pełnili przedstawiciele rynku pracy, a także organizacji turystycznych szczebla centralnego i regionalnego oraz przedstawiciele władz centralnych odpowiednich Ministerstw. Koncepcja kierunku poddana była starannej i wnikliwej konsultacji w środowisku pracodawców sektora turystyki.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Efekty kształcenia dla kierunku studiów *gospodarka turystyczna* prowadzonych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia zostały określone Uchwałą nr 51/2011/2012 z dnia 24 maja 2012 r. Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach w sprawie zaopiniowania efektów kształcenia dla kierunków studiów I i II stopnia prowadzonych na Wydziale Zarządzania. W oparciu o wniosek Wydziału Senat określił efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów Uchwałą nr 50/2011/2012 Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych na Wydziałach Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzenia Senatu oraz Rady Wydziału, w czasie których były zatwierdzone wymienione wyżej dokumenty.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane w ramach obszaru kształcenia nauk społecznych. Jako dziedzinę nauki, do której należą efekty wskazano nauki ekonomiczne, natomiast jako dyscypliny: ekonomię i nauki o zarządzaniu. Efekty kształcenia zostały opisane w ramach trzech kategorii: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla studiów o profilu ogólnoakademickim.

Na studiach pierwszego stopnia sformułowano 25 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 19 w zakresie umiejętności oraz 10 w zakresie kompetencji społecznych. Dla każdego efektu kierunkowego wskazano jego odniesienie do odpowiedniego efektu obszarowego. W każdej z kategorii efektów kierunkowych wykorzystano wszystkie deskryptory obszarowe. Takie rozbudowanie liczby, a w rezultacie i treści efektów kierunkowych, pozwoliło na szczegółowe opisanie kwalifikacji zawodowych absolwenta kierunku *gospodarka turystyczna*. Treści efektów obszarowych zostały odpowiednio przeniesione na treści efektów kierunkowych poprzez wskazanie w ramach tych ostatnich zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z gospodarką turystyczną.

W programie kształcenia studiów drugiego stopnia na kierunku *gospodarka turystyczna* przyjęto 19 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 14 w zakresie umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych. Dla efektów kierunkowych w każdej z trzech kategorii ich opisu wykorzystano wszystkie deskryptory obszarowe. Takie podejście do określenia efektów kierunkowych, jak już wskazano w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia, należy uznać za prawidłowe. Pozwoliło ono na dokładne opisanie kwalifikacji zawodowych absolwenta kierunku studiów o charakterze unikatowym. Treści efektów kierunkowych stosunkowo obszernie rozpisane w odniesieniu do wiedzy i umiejętności są odpowiednio powiązane z rynkiem, podmiotami, regulacjami i normami odnoszącymi się do gospodarki turystycznej. Kierunkowe efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia wskazują we właściwy sposób wyższy poziom zaawansowania wiedzy i umiejętności od efektów przewidzianych dla studiów pierwszego stopnia.

Przedmiotowe efekty kształcenia opracowane zostały w ujęciu trzech kategorii – wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dla większości przedmiotów sformułowano dwa-cztery efekty przedmiotowe w ramach tych kategorii. Ich treści prawidłowo odzwierciedlają zawartość merytoryczną i przeznaczenie dydaktyczne przedmiotu w procesie kształcenia. Efekty przedmiotowe zawarte są w sylabusach przedmiotów.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów, który ma charakter kierunku unikatowego, jest wynikiem dążenia Uczelni do przygotowania absolwentów o kwalifikacjach odpowiadających potrzebom rynku pracy wynikającym ze zmian zachodzących w gospodarce polskiej i społeczeństwie wyrażających się w szczególności wzrostem znaczenia usług turystycznych. Zmiany te prowadzą do pozycjonowania turystyki jako wyodrębnionej dziedziny gospodarowania. Powoduje to wzrost zapotrzebowania na specjalistów o interdyscyplinarnych kwalifikacjach w zakresie ekonomii, zarządzania, prawa, geografii, gospodarki przestrzennej przygotowanych do pracy na stanowiskach wykonawczych i kierowniczych w instytucjach i podmiotach w sferze turystyki. Kierunek ten ma w dużym stopniu charakter aplikacyjny przygotowując absolwentów do pracy w gospodarce turystycznej i jej społecznym otoczeniu.

Można stwierdzić, że kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia zostały opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Odpowiadają one przyjętej przez Uczelnię koncepcji kształcenia wysokokwalifikowanych specjalistów dla gospodarki.

Powiązania pomiędzy kierunkowymi i obszarowymi efektami kształcenia zostały wskazane w matrycach efektów kształcenia opracowanych dla każdego poziomu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. W matrycach tych efekty kierunkowe zostały zestawione w trzy grupy odpowiadające kategoriom wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dla każdego z kierunkowych efektów kształcenia wskazano do jakiego efektu obszarowego został on odniesiony.

Powiązania występujące pomiędzy przedmiotowymi a kierunkowymi efektami kształcenia zostały określone w sylabusach przedmiotów. Do każdego z efektów kierunkowych, który ma być realizowany zgodnie z macierzą efektów kształcenia, w ramach danego przedmiotu, sformułowano efekt przedmiotowy. Wycinkowa analiza treści efektów przedmiotowych wskazuje, że w niektórych przypadkach efekty przedmiotowe mają więcej powiązań aniżeli wskazano w sylabusach. Przykładowo dla przedmiotu Zarządzanie finansami przedsiębiorstw turystycznych efekt przedmiotowy „Zna metody i narzędzia pozyskiwania, gromadzenia, analizy, wyjaśniania oraz wnioskowania na temat zjawisk i procesów gospodarczych” został przyporządkowany do efektu kierunkowego GT1_W06 („Zna schematy podejmowania optymalnych bądź kontekstowych decyzji gospodarczych”), a może zostać jeszcze przyporządkowany do efektu GT1_W12 „Zna podstawowe metody, narzędzia i techniki pozyskiwania i gromadzenia danych ...” oraz GT1_W13 „Zna podstawowe metody analizy i interpretacji danych oraz wnioskowania na temat zjawisk ...”. Dla tego samego przedmiotu kolejny efekt „Posiada wiedzę w zakresie metod podejmowania decyzji operacyjnych ...” został przyporządkowany do efektu kierunkowego GT1_W08 „Ma wiedzę o człowieku i zna jego rolę kreatora i uczestnika struktur społeczno-ekonomicznych ...” zaś nie przyporządkowano go do wskazanego już powyżej efektu GT1_W06 („Zna schematy podejmowania optymalnych bądź kontekstowych decyzji gospodarczych ...”).

Kształcenie na kierunku *gospodarka turystyczna* prowadzone jest na obydwu poziomach studiów w ramach profilu ogólnoakademickiego. Realizacja celów i efektów kształcenia ma zapewnić przekazanie absolwentom studiów pierwszego stopnia wiedzy i umiejętności czyniących z nich specjalistów w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej w małych i średnich przedsiębiorstwach turystycznych oraz instytucjach ich otoczenia. Natomiast absolwenci studiów drugiego stopnia dysponują pogłębioną wiedzą i poszerzonymi umiejętnościami w zakresie gospodarki turystycznej i zarządzania jej podmiotami, są przygotowani do pracy na stanowiskach menedżerów w dużych przedsiębiorstwach turystycznych, organach administracji publicznej oraz innych organizacjach i instytucjach działających na rzecz turystyki. Zakładane dla ocenianego kierunku studiów efekty kształcenia prawidłowo odzwierciedlają aktualny stan wiedzy dla dziedziny nauk ekonomicznych oraz dyscyplin w zakresie szeroko ujętej problematyki organizacji i funkcjonowania gospodarki turystycznej, do których został przyporządkowany kierunek studiów.

W oparciu o przedstawione powyżej wyniki analizy efektów kształcenia można stwierdzić, że zapewniono niezbędną spójność kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia oraz uwzględniono wymagania wynikające z aktualnego stanu wiedzy dla dziedzin nauki, do których został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Sylabusy przedmiotów formułują założone dla nich cele oraz przedmiotowe efekty kształcenia. Każdy z przedmiotowych efektów kształcenia został powiązany z efektem kierunkowym, który ma być realizowany w ramach danego przedmiotu. Efekty przedmiotowe zostały sformułowane w ramach każdej z obowiązujących kategorii, tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dla każdego z efektów przedmiotowych zostały wskazane metody weryfikacji osiągnięcia danego efektu. Efekty przedmiotowe są sformułowane pod względem merytorycznym prawidłowo. Elementy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zawarte w efektach przedmiotowych korespondują w odpowiednim stopniu z celami kształcenia przyjętymi dla ocenianego kierunku studiów. Ich realizacja pozwala na ukształtowanie założonej sylwetki absolwenta.

Na studiach pierwszego stopnia ocenianego kierunku studiów w programie kształcenia ujęta została praktyka zawodowa. Dla praktyki sporządzony został sylabus i określono w nim przedmiotowe efekty kształcenia. Wskazano także ich powiązania z kierunkowymi efektami kształcenia.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że Wydział Zarządzania prowadzący oceniany kierunek studiów zapewnił możliwość osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i grup przedmiotów, a na studiach pierwszego stopnia, także praktyk zawodowych.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku studiów *gospodarka turystyczna* określone w Uchwale Senatu dostępne są na stronie internetowej Wydziału oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów podane są w sylabusach przedmiotów. Sylabusy dostępne są w systemie informacyjnym „Wirtualny Dziekanat”. Na tej podstawie można stwierdzić, że Uczelnia zapewniła w niezbędnym zakresie zainteresowanym podmiotom dostęp do opisu założonych efektów kształcenia.

2.2).

Przyjęte dla ocenianego kierunku studiów kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane zostały z zastosowaniem terminologii przyjętej dla opisu obszarowych efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych. Dla określenia efektów kształcenia posłużono się pojęciami powszechnie stosowanymi w zakresie nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych. Użyte sformułowania są zwięzłe i w sposób zrozumiały informują o merytorycznej treści każdego z efektów. Sposób sformułowania efektów przy zastosowaniu w odniesieniu do kategorii wiedzy określenia „ma wiedzę” oraz „zna ...”, a w odniesieniu do kategorii umiejętności „potrafi” oraz „umie” umożliwia łatwe sprawdzenie ich realizacji przez weryfikację podanego zakresu wiedzy względnie weryfikację, czy absolwent potrafi wykonać określoną czynność bądź zadanie.

Studenci, pomimo, że nie wiedzieli czym są efekty kształcenia, to zdają sobie sprawę z umiejętności oraz kompetencji, które mogą nabyć studiując na kierunku *gospodarka turystyczna*. Przedstawione im przykładowe zakładane efekty kształcenia uznają za sformułowane w sposób zrozumiały, oceniają je jako możliwe do osiągnięcia oraz zweryfikowania. Przedstawiane treści kształcenia oraz warunki zaliczania przedmiotów są dla nich zrozumiałe i nie budzą wątpliwości. Opis efektów kształcenia bardzo dobrze wyznacza tożsamość kierunku *gospodarka turystyczna* zorientowanego na ekonomiczne aspekty rozwoju i funkcjonowania sektora turystycznego. Efekty kształcenia wyraźnie różnicują stopień zaawansowania wiedzy i nabywania umiejętności jak i kompetencji na studiach I i II stopnia.

2.3)

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta oraz dyplomy prowadzona jest prawidłowo. *Natomiast w suplementach do dyplomu wskazane jest:*

- 1) w pkt. 2 - *Informacje o dyplomie ust. 2.3 – Nazwa i status Uczelni wydającej dyplom – zamieszczenie informacji na podstawie jakiej ustawy Uczelnia funkcjonuje.*
- 2) w pkt. 4 – *Informacje o treści studiów i osiągniętych wynikach:*
 - *w ust.4.2 – uzupełnienie wpisu o uchwały Rady Wydziału zatwierdzające plany i programy kształcenia dla danego kierunku studiów i poziomu kształcenia oraz roku akademickiego dla którego zostały one zatwierdzone.*
 - *w ust. 4.3 uzupełnienie wpisu przy semestrach o rok akademicki oraz przy temacie pracy dyplomowej - uzupełnienie jej oceny.*

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, dyplomy, suplementy oraz karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Dokumentacja dotycząca przechowywania efektów kształcenia. Na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach obowiązują zapisy „Instrukcji archiwalnej” wraz z „Jednolitym rzeczowym wykazem akt” zatwierdzone Zarządzeniem nr 90/12 Rektora z dnia 29 listopada 2012 r. oraz „Instrukcji Kancelaryjnej” wprowadzonej Zarządzeniem nr 95/14 z dnia 25 czerwca 2014 r., których celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych, a także określenie zasad przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych, a także tryb przekazywania dokumentacji do Archiwum Uczelni. Po upływie okresu przechowywania, akta przekazywane są do archiwum Uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego.

Natomiast procedury dotyczące archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zajęć dydaktycznych i gromadzeniem dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia określone zostały w dokumencie pn. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, zgodnie z którym egzaminatorzy są zobowiązani do przechowywania pisemnych prac egzaminacyjnych przez okres 1 roku.

Na podstawie przedstawionych opinii, należy stwierdzić, że w ocenie studentów system weryfikacji postępów w nauce stosowany na ocenianym kierunku studiów pozwala na standaryzację wymagań, zapewnia niezbędną przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Wymagania egzaminacyjne są z reguły określone przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć dydaktycznych, a następnie konsekwentnie realizowane. Wiedza przekazywana podczas zajęć oraz zdobywane umiejętności w pełni korespondują z wymaganiami podczas zróżnicowanych form sprawdzania wiedzy studentów. Ich zdaniem dostęp do systemu oceniania oraz kryteriów jest satysfakcjonujący.

Stosowany na kierunku *gospodarka turystyczna* system oceny efektów kształcenia opiera się na regulacjach i rozwiązaniach zawartych w Regulaminie studiów oraz sylabusach przedmiotów. Regulamin studiów określa ogólne zasady zaliczania przedmiotu, semestru, roku studiów oraz całych studiów. W Regulaminie określona została skala ocen, sposoby ich wystawiania,

przenoszenia ocen z innych Uczelni, ewidencjonowania postępów w nauce. Podane są podstawowe zasady związane z zaliczeniami przedmiotów oraz organizacją egzaminów, w tym prawa i obowiązki studenta związane z przystępowaniem do nich. Regulamin studiów określa także zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego. Podstawowe znaczenie dla weryfikacji efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku studiów ma określenie metod weryfikacji każdego z efektów przedmiotowych w sylabusie przedmiotu. Dokument ten zawiera informację o metodach oceny każdego z przyjętych dla danego przedmiotu efektach kształcenia oraz udziale stosowanych metod w ustalaniu ostatecznej oceny z przedmiotu. Wskazano także formę dokumentowania wyników oceny. Dla części przedmiotów wskazano identyczną, tę samą metodę weryfikacji każdego z efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, co jest rozwiązaniem nieprawidłowym. Na przykład dla przedmiotu Zarządzanie finansami przedsiębiorstw turystycznych jako metody weryfikacji wszystkich efektów kształcenia podano identyczny zestaw metod obejmujący m.in. kolokwium zaliczeniowe pisemne i egzamin pisemny. Takie metody na pewno nie pasują do efektu w zakresie kompetencji społecznych: potrafi aktywnie współdziałać w grupie.

Rozwiązania składające się na system oceny efektów kształcenia zawarte w sylabusach są dostępne dla studentów w związku z ich zamieszczeniem w systemie informacyjnym „Wirtualny dziekanat”.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który stwarza możliwość weryfikacji zakładanych celów. Część metod weryfikacji efektów kształcenia nie pasuje jednak do danego efektu. System ten jest w pełni dostępny dla zainteresowanych podmiotów.

Stosowany na ocenianym kierunku studiów system oceny obejmuje wszystkie kategorie – wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne składające się na treść efektów kształcenia. W sylabusach przedmiotów jako metody weryfikacji efektów kształcenia stosowane są: egzaminy pisemne obejmujące pytania testowe i opisowe, pisemne kolokwia zaliczeniowe, kolokwium ustne, ocena prezentacji przygotowywanych przez studentów, wyniki pracy grupowej, ocena wykonywanych projektów, aktywność na zajęciach, udział w dyskusji. Dla wielu przedmiotów wskazano w sylabusach metody weryfikacji efektów kształcenia odrębnie dla każdego z efektów w ramach każdej kategorii. Tworzy to dokładny obraz systemu weryfikacji.

Weryfikacja efektów kształcenia przewidziana jest także dla praktyki zawodowej. Dokonywana jest ona na podstawie raportu (sprawozdania z praktyki). Jako metodę weryfikacji w sylabusie wskazano także pracę dyplomową, co jest określeniem nieadekwatnym, gdyż po odbyciu praktyki student nie dysponuje jeszcze pracą dyplomową.

Systemem weryfikacji efektów kształcenia objęty jest również proces dyplomowania. W sylabusie seminarium określono zakładane cele, efekty kształcenia oraz metody ich weryfikacji. Dla każdego z semestrów, w którym prowadzone jest seminarium dyplomowe określono odpowiednie metody weryfikacji efektów kształcenia. Metody te zostały dobrane prawidłowo do poszczególnych etapów przygotowania pracy oraz jej ostatecznej oceny i przygotowania do egzaminu dyplomowego. Są to takie metody, jak: określenie tematu i koncepcji pracy dyplomowej, dyskusja w trakcie seminarium, przygotowywanie kolejnych rozdziałów, złożenie całej pracy.

Na tej podstawie można dokonać oceny, że stosowany na kierunku studiów *gospodarka turystyczna* system oceny obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia i przewiduje w większości przypadków właściwe dla nich sposoby weryfikacji.

Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci stwierdzili, że ich zdaniem wiedza jest weryfikowana podczas warsztatów, kolokwium oraz egzaminów. Umiejętności oraz kompetencje społeczne są natomiast rozwijane i sprawdzane podczas ćwiczeń, pracy w grupach oraz realizacji obowiązkowych praktyk studenckich.

System oceny efektów kształcenia stosowany na ocenianym kierunku studiów obejmuje wszystkie etapy procesu kształcenia – od poszczególnych przedmiotów, przez semestry, lata studiów do ukończenia studiów. Podstawą tego systemu jest weryfikacja efektów kształcenia dokonywana na poziomie przedmiotów. Sylabusy przygotowane dla wszystkich przedmiotów

ujętych w planie studiów ocenianego kierunku, w tym praktyk zawodowych i seminariów dyplomowych, przewidują weryfikację celów i efektów kształcenia przyjętych dla przedmiotu i określają metody tej weryfikacji. Regulamin studiów jako podstawowy okres zaliczeniowy określa semestr. Dla jego zaliczenia student musi uzyskać co najmniej 30 punktów ECTS. Regulamin określa warunki i zasady przenoszenia punktów ECTS uzyskane w ramach umów i programów koordynowanych przez Uniwersytet. System oceny efektów kształcenia reguluje także przypadki braku dostatecznej liczby punktów w semestrze i określa tryb postępowania w takich sytuacjach. Gdy studentowi brakuje nie więcej niż 12 punktów ECTS, może on zaliczyć brakujące przedmioty w trybie poprawkowym w kolejnej sesji egzaminacyjnej.

Szczególnym regulacjom podlega proces dyplomowania. Regulamin studiów określa zasady powoływania promotorów i recenzentów prac dyplomowych, wskazując, że mogą być nimi nauczyciele akademicki ze stopniem naukowym co najmniej doktora, a dla prac magisterskich ze stopniem naukowym doktora habilitowanego (za zgodą Rady Wydziału także ze stopniem doktora). Wymogi stawiane pracom dyplomowym zostały określone Uchwałą Rady Wydziału z dnia 25 stycznia 2007 r. Zawiera on ogólnie wymogi regulaminowe mówiące w szczególności o konieczności powiązania tematu pracy ze specjalnością i kierunkiem studiów, określa charakter pracy dyplomowej, jednak bez rozróżnienia na prace licencjackie i magisterskie, wymogi merytoryczne, formalne i edytorskie. Zawarte w Uchwale wzory są w pewnym zakresie nieaktualne, gdyż odnoszą się do stanu sprzed zmiany nazwy Uczelni. Regulamin studiów określa terminy złożenia pracy i konsekwencje ich nie dotrzymania. Praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i recenzenta wyznaczanego przez dziekana. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana. W jej skład wchodzi dziekan bądź prodziekan, promotor i recenzent. Egzamin dyplomowy przeprowadzany jest w formie ustnej. Organizację i przebieg egzaminu dyplomowego określa bardziej szczegółowo Regulamin egzaminu dyplomowego przyjęty przez Radę Wydziału Zarządzania w dniu 27.06.2013 r. Określa on w szczególności zakres przedmiotowy egzaminu dyplomowego. Na egzaminie zadawane są trzy pytania, w tym jedno z przedmiotu kierunkowego i dwa z zakresu pracy dyplomowej.

Przedstawione powyżej zasady funkcjonowania systemu ocen prowadzą do stwierdzenia, że stosowany na kierunku *gospodarka turystyczna* system umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, w tym w ramach procesu dyplomowania.

Stosowany na ocenianym kierunku studiów system oceny opiera się na jednolitych dla wszystkich studentów, określonych jednoznacznie w odpowiednich dokumentach i odpowiednio wystandaryzowanych zasadach. Podstawowe i zarazem ogólne wymagania związane zaliczaniem poszczególnych przedmiotów, semestrów, lat studiów i całego cyklu kształcenia określone są w Regulaminie studiów. Zawiera on przepisy stosowane powszechnie w krajowym szkolnictwie wyższym. Wymagania odnoszące się do zaliczenia poszczególnych przedmiotów zawarte są w ich sylabusach. Stosowany w Uczelni system oceny postępów w nauce oparty jest odpowiednim zakresie standaryzacji wymagań związanych z zaliczeniem każdego z przedmiotów. W sylabusach w dostosowaniu do każdego przedmiotu określone zostały czynniki i wagi mające wpływ na ocenę końcową z przedmiotu. Ważnym elementem standaryzacji wymagań związanych z zaliczeniem przedmiotów oraz etapów studiów i całych studiów jest system ECTS. Określono także standard dla obliczania oceny końcowej ze studiów. Średnią ważoną oblicza się ze wszystkich ocen końcowych przedmiotów zaliczonych przez studenta. Wagami dla obliczenia średniej ważonej są punkty ECTS przyporządkowane poszczególnym przedmiotom podzielone przez sumę wszystkich punktów ECTS uzyskanych w trakcie studiów. Jako wagi dla obliczenia ostatecznej oceny ze studiów stosuje się 0,6 dla ocen z przebiegu studiów, 0,3 dla oceny pracy dyplomowej oraz 0,1 dla oceny z egzaminu dyplomowego.

Na tej podstawie można stwierdzić, że wymagania związane z zaliczaniem przedmiotów i etapów studiów są odpowiednio wystandaryzowane.

Rozmiary odsiewu na ocenianym kierunku studiów są dość znaczące. Na studiach pierwszego stopnia w roku akademickim 2011/2012 odsiew wyniósł 32 osoby, w tym 14 zostało skreślonych z powodu niedostatecznych postępów w nauce, 13 w wyniku rezygnacji, 1 z powodu

zaległości finansowych oraz 4 z powodu nie podjęcia studiów. W roku akademickim 2012/2013 odsiew wyniósł 28 osób, w tym skreślenia z podanych powyżej powodów ukształtowały się odpowiednio: 15, 4, 0 i 8 osób. Poza tym skreślono jedną osobę z powodu niezłożenia pracy dyplomowej. W roku akademickim 2013/2014 odsiew wyniósł 54 osoby, w tym z podanych powyżej powodów odpowiednio 15, 4, 5, 7 osób oraz 23 z powodu niezłożenia pracy dyplomowej. W roku akademickim 2014/2015 nie podjęło studiów 4 przyjętych na nie studentów. Odsiew na studiach pierwszego stopnia w objętym analizą okresie wynosił od 9 do 20%. Na studia stacjonarnych drugiego stopnia w roku akademickim 2013/2014 z powodu niedostatecznych wyników w nauce skreślonych zostało 6 studentów, co stanowiło 17% ich ogólnej liczby. W roku akademickim 2014/2015 nie było skreśleń. Biorąc pod uwagę, że liczebność roczników na studiach pierwszego stopnia wynosi odpowiednio 73, 54 i 60 osób, a na studiach drugiego stopnia 20 i 29 osób taką skalę odsiewu należy uznać za dużą. Wynika ona głównie z niedostatecznych postępów w nauce (z tego powodu odpada 40% studentów). Wskazuje to na duże wymagania stawiane studentom.

Uczelnia podała informacje na temat stosowanego systemu oceny postępów w nauce w Regulaminie studiów oraz sylabusach przedmiotów. Regulamin studiów dostępny jest na stronie internetowej Uczelni. Informacje na temat kart opisów przedmiotów (sylabusów) oraz zamieszczonych w nich celów przedmiotów, zakładanych efektów kształcenia oraz wymagań egzaminacyjnych dostępne są przez „Wirtualny Dziekanat”. Dodatkowo nauczyciele prowadzący dany przedmiot informują studentów o wymaganiach związanych z zaliczeniem przedmiotu, sposobach ich egzekwowania oraz kryteriach wystawiania ocen. Istotną rolę w zapewnieniu informacji na temat postępów w nauce odgrywa „Wirtualny Dziekanat”. Na tej podstawie można stwierdzić, że Uczelnia zapewnia odpowiedni dostęp do informacji na temat stosowanego systemu oceny studentów.

Na ocenianym kierunku studiów nie jest prowadzone kształcenie na odległość. Wszystkie zajęcia prowadzone są w pełnym wymiarze przewidzianego dla nich czasu z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego.

2.4)

Monitorowanie karier absolwentów Uczelni prowadzi Zespół ds. Monitorowania Karier Zawodowych Absolwentów powołany w 2011 r. Wyniki badań przekazywane są w formie raportów dziekanowi oraz kuratorom kierunków. Dodatkowo pozyskiwaniem informacji od pracodawców i opiekunów praktyk w zakresie realizowanego programu studiów zbiera Akademickie Centrum Kariery. Informacje te po opracowaniu są przekazywane dziekanom. Pierwsze badania losów absolwentów zostały przeprowadzone na początku 2014 r. Nie dotyczyły jednak kierunku *gospodarka turystyczna*, gdyż nie było jeszcze absolwentów tego kierunku.

Oceniany kierunek studiów nie był dotychczas podany procedurze akredytacji PKA.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

1. Analiza tematów prac dyplomowych broniących w roku akademickim 2013-2014 wskazuje, że wszystkie tematy prac są zgodne z kierunkiem studiów.
2. Prace dyplomowe zawierają części empiryczne, w których zastosowano analizy opisowe bądź wykorzystano proste metody statystyczne do analizy zjawisk gospodarczych.
3. Recenzje sporządzane są na formularzach zawierających typowy układ pytań dotyczących strony merytorycznej i formalnej pracy. W części recenzji brakuje ocen dotyczących wartości merytorycznej pracy, a zamieszczane są informacje o jej zawartości.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - ocena: wyróżniająco
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia zostały opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego i odpowiadają przyjętej przez Uczelnię koncepcji kształcenia. Zapewniono spójność kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia oraz uwzględniono wymagania wynikające z aktualnego stanu wiedzy dla dziedziny nauki, do której został przyporządkowany oceniany kierunek studiów. Opis efektów kształcenia wyraźnie i właściwie wyznacza tożsamość oryginalnego kierunku *gospodarka turystyczna*. Zapewniono możliwość osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia poprzez realizację efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów oraz praktyk zawodowych. Zapewniony został dostęp do opisu założonych efektów kształcenia.

2.2) Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia określone zostały w sposób zrozumiały odnosząc się w swym opisie do właściwych dyscyplin naukowych i są sprawdzalne.

2.3) Na ocenianym kierunku studiów stosowany jest przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który stwarza możliwość weryfikacji zakładanych celów i efektów kształcenia. System oceny obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia i przewiduje dla większości przedmiotów właściwe dla nich sposoby weryfikacji. System ocen jest odpowiednio wystandaryzowany. System oceny umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, w tym w ramach procesu dyplomowania. Tematyka prac związana jest wyraźnie z zakresem programowym kierunku *gospodarka turystyczna*, nadzór promotorski oraz wewnętrzne zasady weryfikacji w ramach katedr zorientowane są na zapewnianie ich jakości. Uczelnia zapewnia odpowiedni dostęp do informacji na temat stosowanego systemu oceny studentów.

2.4) Badania losów absolwentów nie obejmowały dotychczas ocenianego kierunku ze względu na brak w terminie ich przeprowadzania absolwentów

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału Zarządzania, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących przepisów, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą na Wydziałach procedurą, tj. przez Radę Wydziału. W posiedzeniach organów kolegialnych uczestniczyli studenci. W procesie tworzenia kierunku uczestniczyli interesariusze wewnętrzni, nie brali udziału natomiast zewnętrzeni interesariusze.

Uchwałą nr 7/2012/2013 Rada Wydziału Zarządzania w dniu 24 stycznia 2013 r. dostosowała programy kształcenia studiów I i II stopnia na prowadzonych na wydziale kierunkach studiów, do przepisów znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, zaś Uchwałą nr 38/2013/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie wprowadzenia zmian w programach studiów na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Zarządzania zatwierdzono zmodyfikowane programy kształcenia obowiązujące studentów, którzy rozpoczęli studia od roku akademickiego 2014/2015. Zmodyfikowane zmiany w tych programach stanowią załączniki do wymienionej uchwały. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału, w czasie których były zatwierdzone wspomniane wyżej dokumenty.

Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym w swoich opiniach pozytywnie ocenili dobór treści kształcenia, formy zajęć do efektów kształcenia jakie mają osiągnąć w ramach każdego przedmiotu. Ich zdaniem efekty te są osiągalne. Ponadto w ich opinii rozłożenie zajęć jest dla nich

satysfakcjonujące i stwarza możliwość efektywnego kształcenia i nauki. Sekwencja przedmiotów jest w ich ocenie spójna i poprawna, dzięki czemu nie występuje problem powtarzania treści na poszczególnych przedmiotach lub braku wiedzy niezbędnej do kontynuowania innego przedmiotu.

Studenci zazwyczaj samodzielnie szukają firmy, przedsiębiorstwa, gdzie realizują praktyki zawodowe. Istnieje także możliwość skorzystania ze wsparcia Uczelni w tym zakresie. Na wniosek studenta praktyka zawodowa może zostać zaliczona na podstawie dotychczasowego zatrudnienia, pod warunkiem, że wykonywana działalność spełnia wymagania programu praktyk i umożliwi realizację przypisanych efektów kształcenia. Weryfikacja efektów kształcenia zdobytych podczas praktyki dokonuje promotor pracy dyplomowej.

Wydział Zarządzania, na którym prowadzony jest oceniany kierunek studiów, opracował sylwetki absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia. Przyjęto założenie, że na obydwu poziomach kształcenia specjalizacja występuje na etapie dyplomowania i w związku z tym nie wyodrębniono specjalności w programie kształcenia. Program kształcenia na studiach pierwszego stopnia prowadzi do uzyskania przez absolwenta struktury kwalifikacji pozwalającej mu być specjalistą w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej w małych i średnich firmach biznesu turystycznego i podmiotach jego otoczenia, w tym instytucjonalnego lub innych sektorów gospodarki turystycznej. Natomiast absolwent studiów drugiego stopnia jest przygotowany do pracy na stanowiskach menedżerów strategicznych i operacyjnych w dużych przedsiębiorstwach turystycznych oraz organizacjach i instytucjach związanych z turystyką. Sylwetki absolwentów zostały opisane w ujęciu trzech kategorii: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zakres przewidzianych treści programowych oraz sposobów wykorzystania ich do rozwiązywania problemów w praktyce gospodarczej pozwalają na ukształtowanie założonych kwalifikacji zawodowych. Absolwent studiów pierwszego stopnia ma podstawową wiedzę dotyczącą funkcjonowania gospodarki turystycznej i jej podmiotów, potrafi ją zastosować do analizowania problemów i podejmować działalność gospodarczą, jest przygotowany do pracy zespołowej i wykazuje dążenie do dalszego uczenia się. Absolwent studiów drugiego stopnia ma pogłębioną wiedzę dotyczącą gospodarki turystycznej i jej otoczenia w układach międzynarodowym, krajowym i regionalnym, potrafi tę wiedzę wykorzystać do analizowania i interpretowania zjawisk gospodarczych oraz podejmowania decyzji ekonomicznych, posiada kompetencje do kierowania zespołami, uczestnictwa z realizacji złożonych projektów, organizowania działalności gospodarczej.

Treści programowe oraz metody dydaktyczne ujęte w programie kształcenia pozwalają na wyposażenie absolwenta w wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne składające się na jego kwalifikacje zawodowe i pozwalają one na osiągnięcie założonej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku analityka gospodarcza

Studia na kierunku *gospodarka turystyczna* prowadzone są na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia. Przewidziano dla nich dwie formy kształcenia – studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Aktualnie prowadzone są jedynie studia stacjonarne.

Studia pierwszego stopnia trwają 3 lata (6 semestrów). Łączny wymiar godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych wynosi 1689, a na studiach niestacjonarnych 1173. W programie kształcenia wyodrębniono trzy moduły: przedmiotów kierunkowych, przedmiotów swobodnego wyboru, praktyk i seminarium dyplomowego. Bardzo obszerny moduł przedmiotów kierunkowych obejmuje zarówno typowe przedmioty kierunkowe, jak i przedmioty powszechnie zaliczane do kształcenia ogólnego i podstawowe. Wszystkie te przedmioty są obowiązkowe dla studentów. Przewidziano naukę dwóch języków obcych, co jest istotne z punktu widzenia kierunku studiów odnoszącego się do turystyki. Moduł przedmiotów swobodnego wyboru obejmuje kilkanaście przedmiotów o charakterze specjalistycznym z zakresu gospodarki turystycznej. Treści programowe dla każdego przedmiotu oraz literatura podstawowa i uzupełniająca do ich samodzielnego studiowania ujęte zostały w sylabusach przedmiotów. Są prawidłowo dobrane i pozwalają w ujęciu merytorycznym na realizację celów i efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku studiów.

Zajęcia dydaktyczne na studiach pierwszego stopnia realizowane są zgodnie z planem studiów w dwóch podstawowych formach: wykładów i ćwiczeń. Na studiach stacjonarnych na wykłady przypada 885 godzin (52%) a na ćwiczenia, w tym seminarium dyplomowe, 804 godzin (48%). Natomiast na studiach niestacjonarnych odpowiednio 657 (56% ich ogólnego wymiaru) i 516 godzin. Taki udział zajęć prowadzonych w formie wykładów jest nieco zbyt wysoki i biorąc pod uwagę, że aż 22 przedmioty (prawie połowa po odliczeniu języka obcego, seminarium dyplomowego i wychowania fizycznego) realizowane są wyłącznie w formie wykładu ogranicza możliwości stosowania na ocenianym kierunku studiów aktywnych metod nauczania i kształtowania umiejętności przewidzianych w programie kształcenia.

Studia drugiego stopnia trwają 2 lata (4 semestry). Łączny wymiar godzin zajęć dydaktycznych wynosi 930 godzin na studiach stacjonarnych i 582 na studiach niestacjonarnych. Na studiach stacjonarnych 555 godzin przeznaczonych jest na wykłady (60%) a 375 na ćwiczenia. Natomiast na studiach niestacjonarnych jest to odpowiednio 339 (58%) i 243 godzin. Również na studiach drugiego stopnia znaczna część przedmiotów realizowana jest wyłącznie w formie wykładów (17). Taki udział zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń jest nieco za mały z punktu widzenia możliwości stosowania na nich aktywnych metod nauczania i kształtowania umiejętności przewidzianych w programie kształcenia. Na studiach drugiego stopnia w ramach przedmiotów obowiązkowych realizowane są treści programowe z zakresu funkcjonowania gospodarki turystycznej w przekrojach regionalnych/lokalnych, jak i międzynarodowych, rynków turystycznych, zarządzania strategicznego przedsiębiorstwami turystycznymi, konkurencyjności regionów turystycznych i przedsiębiorstw, elementów logistyki w turystyce, marketingu i obsługi klientów. Taki zestaw treści programowych pozwala na realizację celów i efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku studiów.

Metody kształcenia stosowane na ocenianym kierunku studiów określone zostały w sylabusach przedmiotów. Jako najczęściej stosowane występują: wykład z wykorzystaniem techniki multimedialnej, wykład aktywny z dyskusją i analizą studiów przypadku, rozwiązywanie zadań i testów, omawianie studiów przypadku, analizy danych, przygotowanie projektu, przygotowanie i prezentacja referatu. Rodzaje metod aktywnych stosowanych na zajęciach są odpowiednio zróżnicowane, a ich dobór do poszczególnych przedmiotów jest prawidłowy z punktu widzenia założonych efektów kształcenia.

Program kształcenia ocenianego kierunku na studiach pierwszego stopnia stwarza możliwość dokonywania wyboru seminarium dyplomowego, języka obcego, wychowania fizycznego, praktyki zawodowej oraz przedmiotów z puli swobodnego wyboru. Przykładowo pula przedmiotów swobodnego wyboru na studiach pierwszego stopnia w programie kształcenia przyjętym na rok akademicki 2014/2015 wynosi 14 i przypisano do nich łącznie 42 punktów ECTS. Biorąc pod uwagę, że łączna liczba punktów ECTS dla przedmiotów kierunkowych (obowiązkowych) wynosi 129, dla modułu przedmiotów swobodnego wyboru 42, a dla praktyki i seminarium dyplomowego 18, daje to łącznie 189 punktów ECTS. Ponieważ do zaliczenia całych studiów student musi uzyskać 180 punktów, to faktyczny wybór przedmiotów z puli swobodnego wyboru wynosi trzy przedmioty za 9 punktów ECTS. Natomiast na studiach drugiego stopnia moduł przedmiotów swobodnego wyboru obejmuje 11 przedmiotów o łącznej liczbie punktów ECTS równej 33. W tym przypadku łączna liczba punktów ECTS dla przedmiotów kierunkowych (obowiązkowych) wynosi 73, dla modułu przedmiotów swobodnego wyboru 33, a dla seminarium magisterskiego 20, daje to łącznie 126 punktów ECTS. Student dokonuje zatem faktycznie wyboru dwóch przedmiotów po 3 punkty ECTS. Na studiach pierwszego stopnia na wszystkie wskazane powyżej przedmioty objęte wyborem przypada 38,3% łącznej liczby punktów ECTS. Na studiach drugiego stopnia ten udział wynosi 42,5%. Oznacza to spełnienie formalnych wymagań określonych w rozporządzeniu, ale możliwości faktycznego wyboru przedmiotów należy uznać za relatywnie skromne.

Wszystkie przedmioty na studiach pierwszego i drugiego stopnia prowadzone są w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego.

Dokonując oceny podsumowującej realizacji tej grupy kryteriów cząstkowych należy stwierdzić, że czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu są prawidłowe. W programie przewidziano możliwości wyboru treści programowych, ale swobodny wybór przedmiotów jest niewielki.

Systemu ECTS opiera się na zasadach określonych w Regulaminie studiów. Przyporządkowanie punktów ECTS do przedmiotów ujętych w planie studiów oparte jest na kalkulacji nakładu i czasu pracy studenta związanego z uzyskaniem efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu. Przyjęto, że jeden punkt odpowiada 25 godzinom pracy studenta, do których zalicza się czas nominalny zajęć dydaktycznych oraz samodzielną pracę studenta. Na ocenianym kierunku studiów punkty ECTS przypisane zostały do wszystkich przedmiotów ujętych w programie studiów, w tym do praktyki zawodowej. Do poszczególnych przedmiotów przypisano taką samą liczbę punktów niezależnie od formy studiów. Student otrzymuje punkty przewidziane dla przedmiotu, jeżeli uzyskał pozytywną ocenę z egzaminu/zaliczenia kończącego ten przedmiot. Dla uzyskania zaliczenia semestru student musi uzyskać co najmniej 30 punktów ECTS, a dla zaliczenia roku 60 punktów. Cały cykl kształcenia na studiach pierwszego stopnia wymaga uzyskania 180 punktów a na studiach drugiego stopnia 120 punktów ECTS.

W ramach przyjętej na ocenianym kierunku studiów koncepcji kształcenia punkty ECTS mają w szczególności zastosowanie odniesieniu do przedmiotów wybieranych swobodnie przez studenta. Student musi z tych przedmiotów zgromadzić określoną w programie kształcenia liczbę punktów. Z systemu ECTS korzysta się także dla zaliczania efektów kształcenia zrealizowanych przez studenta w innych Uczelniach.

Na studiach pierwszego stopnia student uzyskuje łącznie 130 punktów ECTS na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów. Za zajęcia z zakresu nauk podstawowych student uzyskuje 100 punktów ECTS. Dla zajęć o charakterze praktycznym przypisano 70 punktów. Za zajęcia ogólnouczelniane przewidzianych jest łącznie 51 punktów. Procentowy udział punktów ECTS za zajęcia do wyboru stanowi 38,3 %.

Na studiach drugiego stopnia student uzyskuje łącznie 80 punktów ECTS na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów. Za zajęcia z zakresu nauk podstawowych student uzyskuje 60 punktów ECTS. Dla zajęć o charakterze praktycznym przypisano 60 punktów. Za zajęcia ogólnouczelniane przewidzianych jest łącznie 31 punktów. Procentowy udział punktów ECTS za zajęcia do wyboru stanowi 42,5%.

Tak skonstruowany system ECTS jest zgodny z przepisami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3.10.2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta.

Na studiach pierwszego stopnia w pierwszych semestrach realizowane są przedmioty z zakresu kształcenia ogólnego, wychowanie fizyczne, rozpoczyna się nauka dwóch języków obcych, wprowadzane są treści z zakresu kształcenia podstawowego dla kierunku (ekonomii, zarządzania, turystyki, prawa, matematyki, technologii informacyjnej). Na kolejnych semestrach wprowadzane są przedmioty z zakresu finansów, rachunkowości, statystyka opisowa, psychologia, geografia. Od drugiego roku studiów studenci zapoznają się z treściami z zakresu badań rynkowych, marketingu, międzynarodowych stosunków gospodarczych, logistyki, zarządzania przedsiębiorstwem. Od czwartego semestru rozpoczyna się seminarium dyplomowe oraz realizowane są przedmioty specjalistyczne o charakterze praktycznym, jak: systemy informacji i promocji turystycznej, turystyka na obszarach przemysłowych, zarządzanie finansami i personelem. W semestrze czwartym studenci dokonują także wyboru przedmiotów z puli przedmiotów ogólnouczelnianych. Na ostatnim roku studiów realizowane są dalsze przedmioty specjalistyczne, w tym do wyboru. Na semestr szósty przewidziana jest praktyka zawodowa. Taka sekwencja realizacji przedmiotów jest

prawidłowa z punktu widzenia stopnia ich zaawansowania oraz powiązań zachodzących między treściami programowymi i kształtowanymi sukcesywnie umiejętnościami.

Program studiów drugiego stopnia wprowadza w pierwszym semestrze takie przedmioty ogólne, jak: polityka gospodarcza, polityka społeczna, psychologia ekonomiczna. Realizowane są także przedmioty ogólne związane z gospodarką turystyczną oraz prowadzona jest nauka języka specjalistycznego obcego. W drugim semestrze poza przedmiotami z zakresu ekonomii, jak makroekonomia, prognozowanie gospodarcze, przedsiębiorczość i innowacje w biznesie turystycznym, realizowanych jest kilka przedmiotów specjalistycznych związanych z turystyką. W semestrze drugim rozpoczyna się także seminarium magisterskie. W kolejnym semestrze dominują przedmioty z zakresu zarządzania w turystyce, takie jak: zarządzanie jakością usług w regionie turystycznym, zarządzanie projektami w turystyce, reklama i media w turystyce. Realizowane są także przedmioty do wyboru odnoszące się do różnych aspektów gospodarki turystycznej. Ostatni semestr przeznaczony jest na studiowanie przedmiotów swobodnego wyboru i kontynuowanie przygotowania pracy magisterskiej. Także w odniesieniu do studiów drugiego stopnia sekwencję realizacji przedmiotów należy uznać za prawidłową z punktu widzenia zależności występujących pomiędzy elementami wiedzy i umiejętności kształtowanych w procesie dydaktycznym.

W opinii studentów program studiów jest logicznie skonstruowany i zakłada systematyczny rozwój nabywanych umiejętności, który jest odzwierciedlony w kolejności realizowanych przedmiotów. Wszystkim przedmiotom przypisane są ECTS, które zdaniem osób obecnych na spotkaniu odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do uzyskania zdefiniowanych efektów kształcenia.

Program kształcenia na studiach pierwszego stopnia *gospodarka turystyczna* wprowadza obowiązek odbycia przez studenta praktyki zawodowej. W programie nie określono wymiaru czasowego praktyki, a jedynie wskazano, że student uzyskuje za nią 5 punktów ECTS. Czas trwania praktyki (120 godz.) podany jest w jej sylabusie. Praktyka została uwzględniona w matrycy efektów kształcenia. Sylabus określa cele praktyki i efekty kształcenia oraz metody weryfikacji tych efektów. Jako cele praktyk przyjęto zebranie danych do pracy dyplomowej, sprawdzenie możliwości wykorzystanie pozyskanej wiedzy i umiejętności w praktyce gospodarczej oraz zdobycie umiejętności praktycznych związanych z kierunkiem studiów.

Zasady odbywania praktyk zostały określone w Uchwale nr 70/2012/2013 z dnia 27.06.2013r. Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach w sprawie ustalenia zasad odbywania praktyki studenckiej. Uchwała ta określa obowiązek odbycia praktyki przez studentów studiów pierwszego stopnia zgodnie z programem kierunku studiów. Studenci odbywają praktykę w oparciu o plan zaakceptowany przez promotora. Dla kierunku *gospodarka turystyczna* w programie kształcenia przyjętym na rok akademicki 2014/2015 praktyka jest ujęta w szóstym semestrze. Praktyka odbywa się w rzeczywistości w semestrze czwartym, natomiast została włączona do rozliczenia w semestrze szóstym.

Praktyki odbywają się na podstawie umów zawieranych pomiędzy Uczelnią a podmiotami przyjmującymi studentów na praktyki. Jednostką wspomagającą organizację praktyk studenckich jest Akademickie Centrum Kariery. Analiza miejsc odbywania praktyki wskazuje na wyraźną dominację obiektów hotelarskich (36%) i biur podróży (29%), a więc podmiotach zajmujących się turystyką. Również praktyki odbywają się w jednostkach samorządu terytorialnego, organizacjach turystycznych zajmujących się gospodarką turystyczną.

Zaliczenie praktyki jest dokonywane przez dziekana na podstawie zatwierdzonego przez promotora planu praktyki i karty realizacji praktyki. Szczegółowe informacje o zasadach odbywania praktyk studenckich oraz wzory dokumentów z nimi związane są zamieszczone na stronie internetowej Uczelni.

Zgodnie z Regulaminem studiów oraz Uchwałą Rady Wydziału w sprawie ustalenia zasad odbywania praktyki studenckiej student może się ubiegać o zaliczenie praktyki na podstawie udokumentowanego zatrudnienia trwającego nie mniej niż 3 miesiące, prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej nie krócej niż przez jeden miesiąc, odbycia praktyki zagranicznej, stażu,

wolontariatu itp. Uchwała nie określa, kto wydaje zgodę na zaliczenie praktyki w przypadku spełnienia przez studenta podanych warunków.

Należy wskazać, że Regulamin studiów (§ 7) przewiduje uchwalenie Regulaminu praktyk przez Radę Wydziału.

Akademickie Centrum Kariery, zajmujące się organizacyjną obsługą praktyk studenckich, wskazało iż liczba studentów zaliczających praktykę zawodową na podstawie pracy zawodowej jest relatywnie niewielka. W dokumentacji praktyk znajdują się dokumenty poświadczające pracę oraz informację o realizacji efektów kształcenia potwierdzone przez promotorów.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów zapewniła w niezbędnym zakresie spójność programu i wymiaru praktyk studenckich. Dobór miejsc, w których się odbywają jest zgodny z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Uczelnia stworzyła system kontroli i zaliczania praktyk uwzględniający możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

Organizacja procesu kształcenia opiera się na regulacjach zawartych w Regulaminie studiów oraz zasadach przyjętych na Wydziale Zarządzania, w tym dotyczących odbywania praktyk zawodowych. Ramową organizację roku akademickiego, w tym terminy rozpoczęcia i zakończenia zajęć oraz terminy sesji egzaminacyjnej ustala rektor. Szczegółową organizację roku akademickiego na Wydziale określa Dziekan po zasięgnięciu opinii samorządu studenckiego. Szczegółowa organizacja roku akademickiego jest podawana do wiadomości studentów i pracowników na stronie internetowej Uczelni.

Aktualnie na ocenianym kierunku studiów prowadzone są wyłącznie studia w formie stacjonarnej. Zajęcia dydaktyczne odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach z różnym rozkładem w trakcie dnia pomiędzy godziną 8.00 a 18.50. Część zajęć realizowana jest jako zajęcia cykliczne w ramach całego semestru, a część jako zajęcia niecykliczne w z góry określonych dniach. Zajęcia odbywają się w blokach dwóch godzin lekcyjnych, a sporadycznie jednej godziny. Pomędzy poszczególnymi zajęciami jest planowana 10- minutowa przerwa.

Zajęcia wykładowe ze względu na niewielką liczebność roczników (50-70 osób na studiach pierwszego stopnia i 20-30 na studiach drugiego stopnia) organizowane są dla całych lat studiów. Grupy ćwiczeniowe liczą na studiach pierwszego stopnia od 16 do 31 osób, a na studiach drugiego stopnia 29-35 osób. Grupy lektoratowe liczą od kilku do kilkunastu osób. Taka liczebność grup studenckich jest odpowiednia dla stosowania aktywnych metod nauczania, poza przypadkami gdy przekracza 30 osób.

Można zatem stwierdzić, że organizacja procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest prawidłowa i zapewnia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Regulamin studiów Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (§ 9 - 11) przewiduje prawo studenta do indywidualnego kształtowania programu studiów. Dotyczy to części programu obejmującej przedmioty do wyboru. Realizacja przez studenta indywidualnego programu studiów sprowadza się do wyboru rodzaju języka obcego, rodzaju zajęć z wychowania fizycznego, miejsca praktyki zawodowej, seminarium dyplomowego, przedmiotów z puli swobodnego wyboru oraz wyboru prowadzącego, jeżeli dany przedmiot jest prowadzony przez różne osoby. Student dokonuje wyboru przedmiotów przez złożenie dziekanowi deklaracji indywidualnego wyboru. Jeżeli student nie dokonał wyboru przedmiotów we wskazanym zakresie, dziekan podejmuje decyzję o przypisaniu przedmiotów studentowi.

Takie zasady indywidualizacji programu kształcenia są dostępne dla wszystkich studentów i oznaczają, że każdy z nich ma prawo w określonych granicach ustalać dla siebie indywidualny program kształcenia. Natomiast Regulamin nie określa zasad indywidualizacji kształcenia dla studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych bądź znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Określone formy indywidualizacji udziału w zajęciach dydaktycznych i wsparcia organizacyjnego wprowadzane są na poziomie Uczelni.

3.2)

Program kształcenia na kierunku *gospodarka turystyczna*, zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia, został opracowany w kompletnym układzie obejmującym efekty kierunkowe, cele i efekty przedmiotowe, treści programowe dla poszczególnych przedmiotów, formy realizacji zajęć i metody dydaktyczne. Matryca efektów kształcenia obejmuje wszystkie przedmioty ujęte w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów. Dla każdego z przedmiotów wskazano formę jego realizacji – odpowiednio: wykład, ćwiczenia bądź wykład i ćwiczenia. Matryca efektów kształcenia określa w ramach jakiego przedmiotu, z uwzględnieniem formy zajęć, jest realizowany dany efekt kierunkowy. Dla każdego z przedmiotów określono z reguły po kilka efektów z każdej z trzech kategorii. Z drugiej strony wskazano, że poszczególne efekty realizowane są w ramach najczęściej kilku przedmiotów. Analiza zawartości matrycy wskazuje, że na ocenianym kierunku studiów zapewniono spójność kierunkowych efektów kształcenia z programem kształcenia w ujęciu składających się na ten program przedmiotów. Każdy z kierunkowych efektów kształcenia ma zapewnioną realizację w ramach odpowiednich przedmiotów. Efekty przedmiotowe zostały prawidłowo odniesione do efektów kierunkowych. Cele i efekty przedmiotowe mają odpowiednie oparcie w treściach programowych. Treści te są przedstawione w sposób odpowiednio szczegółowy, ze wskazaniem literatury podstawowej i uzupełniającej niezbędnej w ramach pracy własnej studenta. Sylabusy przedmiotów określają także metody dydaktyczne stosowane w ramach poszczególnych form dydaktycznych zajęć z danego przedmiotu. Metody te odpowiadają założonym celom kształcenia. Można zatem stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w pełni spójną całość.

Oceniany kierunek studiów nie był dotychczas podany procedurze akredytacji PKA.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - ocena: wyróżniająco **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

3.1) Program studiów ocenianego kierunku studiów w tym treści kształcenia, formy zajęć i metody dydaktyczne, pozwalają na osiągnięcie założonej struktury kwalifikacji absolwenta i realizację każdego zakładanego efektu kształcenia. Treści kształcenia odnoszą się do aktualnej wiedzy z zakresu teorii ekonomii oraz ekonomii sektora turystycznego, a także nauk o zarządzaniu. Czas trwania studiów, dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu są prawidłowe. Sekwencja przedmiotów jest właściwa i pozwala na progresję wiedzy i umiejętności. Zapewniono spójność realizacji i wymiaru praktyk studenckich z programem studiów. Dobór miejsc, w których się odbywają, jest zgodny z celami i efektami kształcenia określonymi dla praktyk. Stworzono system kontroli i zaliczania praktyk uwzględniający możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych. System ECTS jest zgodny z przepisami obowiązującymi w tym zakresie. Organizacja procesu kształcenia jest prawidłowa i zapewnia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Indywidualizacja programu kształcenia odnosi się do wszystkich studentów przyznając im prawo wyboru przedmiotów swobodnego wyboru.

3.2) Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne oraz sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w pełni spójną całość realizującą zakładaną koncepcję kształcenia.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Na ocenianym kierunku zajęcia prowadzi 96 nauczycieli akademickich, w tym 17 przedstawionych do minimum kadrowego. Dominuje grupa nauczycieli z dziedziny nauk ekonomicznych (88 osób). Pozostali nauczyciele reprezentują nauki prawne (3 osoby), nauki humanistyczne (3 osoby), nauki techniczne – informatyka (1 osoba) oraz nauki teologiczne (1 osoba). Wśród kadry prowadzącej zajęcia jest 19 samodzielnych pracowników nauki, 59 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora oraz 18 z tytułem magistra. Liczba ta oraz struktura kwalifikacji naukowych w pełni pozwala zabezpieczyć potrzeby dydaktyczne ocenianego kierunku

Kwalifikacje dydaktyczne osób prowadzących zajęcia na kierunku *gospodarka turystyczna*, a także obszary badań, które prowadzą w pełni umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia dla prowadzonych przedmiotów.

4.2)

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

Wszystkie 17 osób (9 profesorów oraz 7 doktorów) zgłoszonych do minimum kadrowego legitymują się dorobkiem naukowym należącym do obszaru nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach: ekonomia lub nauki o zarządzaniu.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *gospodarka turystyczna*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 131 oraz w § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki, lub przed rozpoczęciem semestru w przypadku zamian w zatrudnieniu wpływających na minimum kadrowe, oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *gospodarka turystyczna* na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). W Uczelni wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. do 30 czerwca 2014 r.

Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Wydział zgłosił do minimum kadrowego nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a ustawy, *nie krócej niż od początku semestru studiów*, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 1 rozrządzenia z dnia 3 października 2014 r., *tj. nie później niż od początku semestru studiów, za wyjątkiem 2 osób które podjęły zatrudnienie w Uczelni od 1 października 2014 t. oraz 1 osoby, która to oświadczenie podpisała w dniu 8 lipca 2014 r.*

Z informacji zawartych w tych oświadczeniach wynika, iż wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie.

Analiza tej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 15 ust. 1 obu wymienionych wyżej rozporządzeń są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów na studiach pierwszego i drugiego stopnia Uczelnia wskazała 15 osób

i dodatkowo dla studiów I stopnia dwie osoby, z tego 9 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 8 doktorów.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *gospodarka turystyczna* co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych nauczyciele akademicy posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz co najmniej 60 godzin nauczyciele akademicy posiadający stopień naukowy doktora, co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 2 pkt. 1 i 2 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r.

Dorobek naukowy 17 osób zgłoszonych do minimum kadrowego (9 profesorów oraz 7 doktorów) należy do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinach: ekonomia lub nauki o zarządzaniu. Zespół oceniający biorąc pod uwagę dorobek naukowy, obciążenia dydaktyczne oraz złożone deklaracje, do minimum kadrowego zaliczył wszystkie proponowane przez Uczelnię osoby, w tym 9 profesorów lub doktorów habilitowanych oraz 7 doktorów. Do minimum kadrowego studiów II stopnia zaliczono 15 nauczycieli akademickich (w tym 9 samodzielnych nauczycieli akademickich). Dorobek naukowy tych osób koncentruje się na takich zagadnieniach jak: marketing, ekonomia turystyki, marketing turystyczny, zarządzanie strategiczne, rozwój regionalny i lokalny, polityka ekonomiczna, konsumpcja, rynek pracy, prognozowanie zjawisk ekonomicznych, polityka transportowa, usługi. Osoby tworzące minimum kadrowe należą do rad naukowych lub programowych redakcji ogólnopolskich, czasopism naukowych, prestiżowych towarzystw naukowych, jak np. Polskie Towarzystwo Naukowe Marketingu, Polskie Stowarzyszenie Turystyczne itp.

Skład minimum kadrowego na kierunku *gospodarka turystyczna* prowadzonego na Wydziale Zarządzania w perspektywie długookresowej jest w stabilny, bowiem 10 osób wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas nieokreślony, zaś 7 osób – na czas określony, tj. do 30.09.2015 r. – 1 osoba, do 31.07.2016 r. – 2 osoby, do 14.09.2019 r. – 1 osoba, do 31.01.2020 r. – 1 osoba, do 12.09.2020 r. – 1 osoba, do 14.09.2020 r. – 1 osoba.

Dla 15 osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, zaś dla 2 osób (tworzącym minimum kadrowe na studiach I stopnia) dodatkowym miejscem pracy. Na podstawie mianowania w Uczelni zatrudnionych jest 7 nauczycieli akademickich, zaś na podstawie umowy o pracę – 10 osób.

Zgodnie z § 29 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) Uczelnia prowadząca kierunek studiów w obszarze nauk społecznych w dniu wejścia w życie ww. rozporządzenia (10 października 2014 r.) jest zobowiązana dostosować minimum kadrowe w zakresie proporcji liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów na danym kierunku studiów, do wymogów określonych w § 17 ust. 1 pkt. 8 nowego rozporządzenia, *do dnia 1 października 2015 roku*.

Zatem warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *gospodarka turystyczna*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:14 (17:236), co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r.

Obsada zajęć dochowuje wszelkiej staranności w zachowaniu zgodności między kwalifikacjami naukowymi i dydaktycznymi kadry akademickiej oraz zakresu prowadzonego przedmiotu.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Członkowie Zespołu Oceniającego hospitowali różne rodzaje zajęć. Zajęcia były prowadzone na dobrym poziomie. Treści przekazywane były w sposób uporządkowany i interesujący, przy wykorzystaniu prezentacji multimedialnych.

4.3).

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie przez Uczelnię właściwej polityki kadrowej. Potwierdzeniem dobrze prowadzonej polityki kadrowej jest dynamika rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, wspierającej kierunek *gospodarka turystyczna*, która jest znacząca i wskazuje, iż na jakość kształcenia zapewnianą przez kierunek pracują osoby, które stawiają nie tylko na działalność dydaktyczną, ale także na rozwój naukowy.

Polityka kadrowa Uniwersytetu i Wydziału nawiązuje do misji Uczelni i jej strategii. W misji określono dążenie Uniwersytetu do rozwijania indywidualnych uzdolnień i aspiracji naukowych własnych pracowników naukowo-dydaktycznych.

Instrumentami realizowanej polityki kadrowej są w szczególności awanse pracowników na wyższe stanowiska oraz nowe zatrudnienia. Kadra naukowa związana z kierunkiem *gospodarka turystyczna* pozyskiwana jest w drodze konkursu. Zgodnie z kryteriami konkursowymi potencjalną kadrę naukową Wydziału Zarządzania stanowią najlepsi studenci, doktoranci bądź inni kandydaci z najwyższymi kompetencjami. Procedura konkursowa doboru pracowników jasno precyzuje zaangażowane w dobór osoby i elementy tego procesu.

Nauczyciele akademicy zobligowani są do stałego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, uczestniczą w różnych formach dokształcania. W tym celu Wydział Zarządzania od dziewięciu lat (tj. od 2005 roku) co dwa lata organizuje konferencje dydaktyczno-naukowe. W 2011 r. zorganizowana została IV Wydziałowa Konferencja Dydaktyczno-Naukowa pt. Kompetencje absolwentów studiów ekonomicznych. Perspektywa nauki i biznesu, a w 2013 r. V Wydziałowa Konferencja Dydaktyczno-Naukowa pt. Modele kształcenia na studiach doktoranckich w dziedzinie nauk ekonomicznych.

Nauczyciele akademicy realizujący proces dydaktyczny podlegają również okresowej ocenie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie i Statucie Uniwersytetu. Tryb i szczegółowe zasady systemu oceniania określa regulamin okresowej oceny pracowników, zatwierdzany przez Rektora. Przedmiotem oceny jest uzyskanie przez pracowników tytułów naukowych oraz kompetencje i osiągnięcia dydaktyczne. Każdy z pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku podlega regularnej ocenie w systemie 2 letnim.

Dodatkowym elementem w ocenie prowadzonych zajęć są hospitacje zajęć, które mają formę wizytacji zajęć przeprowadzanych przez kierownika katedry lub pozostałych jednostek organizujących proces dydaktyczny, bądź przez samodzielnego pracownika nauki w odniesieniu do zajęć odbywających się pod jego nadzorem (w szczególności dotyczy to doktorantów). Celem hospitacji jest ocena zajęć pod względem merytorycznym oraz wykorzystania materiałów i środków dydaktycznych.

Istotnym elementem polityki personalnej jest wsparcie dla pracowników w postaci stypendiów, udzielania urlopów szkoleniowych w związku z wyjazdami na szkolenia (np. w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych na zagranicznych Uczelniach itp.).

Podsumowując ocenę realizowanej polityki kadrowej można stwierdzić, iż jest ona prowadzona właściwie i systematycznie, co wpływa na to, iż kompetencje naukowo-dydaktyczne kadry są wysokie i systematycznie rozwijane. Prowadzona polityka kadrowa zarówno motywuje pracowników do intensywnej pracy naukowo-dydaktycznej, jak również we właściwy sposób nagradza najlepszych. Jej zasady są jasne i czytelne oraz znane wszystkim pracownikom.

Spotkanie z kadrą akademicką prowadzącą zajęcia na kierunku *gospodarka turystyczna* było bardzo interesujące. Przewodnicząca Zespoły przedstawiła cele wizytacji. Zaproponowała dyskusję nad modelem kształcenia zapewniającym studentom udział w badaniach naukowych. Nauczyciele akademicy zabierający głos w dyskusji przedstawiali liczne przykłady udziału studentów w projektach naukowych realizowanych na przykład na rzecz regionu Bielska Białej. Przedstawiano efekty prac Kół Naukowych, udziały studentów w konferencjach młodych naukowców i publikowanych pracach studentów. Członkowie zespołu z kolei poprosili kadrę o wskazanie silnych i słabych stron kierunku. Jako silne strony wskazywano współpracę z firmami turystycznymi, organizacjami w sektorze turystyki, różnorodność oferty zapewniająca udział praktyków o

znaczącym dorobku zawodowym, reakcję na potrzeby rynku pracy poprzez wprowadzanie przedmiotów zorientowanych na najnowsze trendy w obsłudze turystycznej klientów. Podkreślano dużą motywację studentów w wyborze kierunku *gospodarka turystyczna*. Wskazano również słabe strony odnosząc je do konieczności wzmocnienia procesów internacjonalizacji, jak i rozszerzenia oferty o pogłębioną wiedzę ekonomiczną na studiach II stopnia. Spotkanie z kadrami wskazało na bardzo duży stopień zaangażowania kadry w doskonalenie koncepcji kształcenia i procesu dydaktycznego.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - ocena: wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów oraz struktura kwalifikacji naukowych reprezentowana przez obszary badawcze, do których należy ich dorobek naukowy w pełni umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia na wizytowanym kierunku. Zajęcia na kierunku *gospodarka turystyczna* prowadzi 17 osób zaliczonych do minimum kadrowego i 79 osób w grupie pozostałych nauczycieli akademickich.

4.2) Wydział spełnia wymogi minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia. Zespół Oceniający zaliczył do minimum kadrowego 17 osób (w tym dla studiów I i II stopnia 15 nauczycieli akademickich, a dwóch doktorów dla studiów I stopnia), tj. wszystkich nauczycieli akademickich przedstawionych przez Uczelnię. Wśród nich 9 osób to profesorowie i doktorzy habilitowani. Wszystkie osoby spełniają warunki formalne wymagane w przepisach prawa, a także posiadają bardzo znaczący dorobek naukowy w skali kraju, który mieści się w obszarze i dyscyplinach nauki, do których przyporządkowano efekty kształcenia na ocenianym kierunku.

4.3) Prowadzona polityka kadrowa jest podporządkowana nadrzędnemu celowi, którym jest rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, a w szczególności nakierowana na działania promujące poszerzenie kadry pracowników samodzielnych. Zasady polityki kadrowej są jasne i czytelne oraz znane wszystkim pracownikom.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Infrastruktura dydaktyczna w zakresie sal wykładowych i ćwiczeniowych w pełni odpowiada potrzebom dydaktycznym kierunku. Uczelnia posiada sale audytorijne, wykładowe i ćwiczeniowe. Centrum Nowoczesnych Technologii Informatycznych posiada laboratoria komputerowe 10 sal (na 30 stanowisk), aula, czytelnia multimedialna. Uczelnia zapewnia dostęp

do odpowiednio wyposażonych laboratoriów komputerowych, internetu i specjalistycznego oprogramowania. Infrastruktura w tym zakresie jest odpowiednia. Uczelnia dysponuje laboratoriami ogólnodostępnymi i specjalistycznymi na kilkaset stanowisk wyposażonymi w specjalistyczne oprogramowanie. Studenci ocenianego kierunku mają dostęp do Internetu w ramach 10 laboratoriów (na 30 stanowisk każde). W laboratoriach zainstalowane jest oprogramowanie: 7zip, ACL, Adobe Reader, Badania Operacyjne, BizAgi PM, CamStudio 2.7, Case Studio 2, CrypTool EN & PL, DB designer 4, Eclipse 6.1, Eclipse SDK Android, FileZilla, Firefox, FreeMind, Gimp 2.8.10, Google Chrome, Gretl, IFS, Java 7upd51, LEX (Dostęp sieciowy zabezpieczony hasłem), MS Office 2013, MS Project 2013, MS Visio 2013, MySQL Workbench, Net Beans 7.3.1, Net Beans 8.0, Notepad, Prolog 6.6.1, Putty, Python 3 for Windows, R 3.0.2, RExcel, RMES, SAS 9.4, Sphinx 4.5, SPSS 21, SPSS 22 (PS IMAGO 2), SQL 2008 R2, SQL 2012 SP2, SQL Developer 4.0.3, Star UML 5.0, Statistica 10, Vensim 6.3, Virtual PC 6.0, Visual Studio

2013, XAMPP, XAMPP Portable 1.8.3-4. Zakres powyższego oprogramowania zainstalowanego na komputerach umożliwia prowadzenie zajęć dydaktycznych dla wszystkich kierunków studiów, to jest: analityki gospodarczej, informatyki i ekonometrii, logistyki, gospodarki przestrzennej, gospodarki turystycznej i innych.

Na 15 stanowiskach w budynku CNTI zainstalowany jest Globalny System Dystrybucyjny AMADEUS, który jest wykorzystywany w procesie dydaktycznym na kierunku gospodarka turystyczna.

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka to wspólny projekt Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, jako nowoczesna biblioteka naukowa, która spełnia standardy XXI wieku, tak w zakresie udostępniania informacji niezbędnej do realizacji programów studiów obu Uczelni, poprawy jakości nauczania poprzez zwiększenie potencjału badawczego, jak i zwiększenia dostępności literatury naukowej w regionie oraz zwiększenia roli Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w międzynarodowych relacjach naukowych.

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka jest biblioteką hybrydową. Oznacza to, że równolegle udostępniane są wszystkie typy dokumentów, niezależnie od nośnika na jakim się znajdują: książki, czasopisma, bazy danych, teksty elektroniczne, materiały audiowizualne, multimedialne oraz zbiory dostosowane do specjalnych grup użytkowników (np. osób niepełnosprawnych) - wszystko dzięki dostarczeniu nowoczesnych narzędzi niezbędnych do przeglądania polskiego i światowego piśmiennictwa naukowego. Zasoby biblioteczne stworzone zostały z dwóch dużych bibliotek Uczelnianych: Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, a jej zasoby obejmują prawie 2 miliony egzemplarzy. Dostęp do zasobów elektronicznych jest w standardach światowych. Dostęp ten umożliwia przeglądanie tysięcy czasopism specjalistycznych.

Katalog komputerowy (OPAC - Online Public Access Catalog) jest podstawowym źródłem informacji o zbiorach Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego, które gromadzą piśmiennictwo z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych oraz z dziedzin pokrewnych. Do dyspozycji studentów i pracowników są także elektroniczne bazy danych w tym m.in.: ProQuest (serwis czasopism elektronicznych), EBSCO (serwis czasopism elektronicznych), Emerald Management 175 (serwis czasopism elektronicznych), EMIS (baza statystyczno-faktograficzna, dotycząca rynków wschodzących), GMID (światowy serwis informacji marketingowej), JSTORE (serwis czasopism elektronicznych, kolekcja matematyczno-statystyczna), ScienceDirect (serwis czasopism elektronicznych wydawnictwa Elsevier), OECDiLibrary (portal informacyjny), SpringerLink (serwis książek i czasopism elektronicznych), Web of Science (baza abstraktowa oraz platforma baz bibliometrycznych), Scopus (baza abstraktowa i cytowań wydawnictwa Elsevier), Wiley (serwis czasopism elektronicznych), IBUK (serwis podręczników akademickich w języku polskim). Ponadto, Biblioteka Główna od kilku lat uczestniczy w programie Wirtualna Biblioteka Nauki, koordynowanym przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Statystycznego Uniwersytetu Warszawskiego. W ramach tzw. licencji krajowej (centralne dofinansowanie) udostępnia się elektroniczne zasoby: Elsevier (baza Science Direct), EBSCO, Wiley-Blackwell, Springer, Web of Knowledge, Scopus, Science (czasopismo), Nature (czasopismo).

Uczelnia zapewnia właściwą bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

W ocenie studentów wielkość pomieszczeń i ich wyposażenie są co do zasady dostosowane do liczebności grup i potrzeb studentów. Studenci pozytywnie ocenili wyposażenie oraz warunki stworzone w Centrum Nowoczesnych Technologii Informatycznych. Również z pozytywną oceną studentów spotkało się Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka. Wyposażenie oraz godziny otwarcia biblioteki są w pełni satysfakcjonujące dla studentów obecnych podczas spotkania z Zespołem oceniającym. Studenci pozytywnie oceniają także bazę socjalną w tym infrastrukturę związaną z realizacją zajęć wychowania fizycznego oraz domy studenckie. Budynki, w których

realizowane są zajęcia w ramach ocenianego kierunku są co do zasady dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. W pełni dostosowane są budynki A i P. W budynkach D i N wybudowano natomiast specjalne podjazdy, a w budynku F zmodyfikowano windy w celu dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Uczelnia dysponuje także urządzeniami wspomagającymi edukację osób niepełnosprawnych z dysfunkcjami narządu wzroku i słuchu. Na kampusie, w skład którego wchodzi także budynek ocenianego kierunku jest dostępna stołówka. Studenci pozytywnie wypowiedali się na temat oferty gastronomicznej stołówki, a także pozytywnie ocenili dostępność internetu bezprzewodowego w budynkach, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna, z której korzysta Wydział Zarządzania jest w pełni dostosowana do potrzeb kształcenia na wizytowanym kierunku. Zapewniony jest także dostęp do wymaganego księgozbioru w ramach CINTE. Uczelnia zapewnia bibliotekę oraz jej księgozbiór, w tym dostęp do baz danych oraz niezbędną bazę materialną, które zapewniają osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych. W opinii studentów zarówno biblioteka, baza dydaktyczna, jak i naukowa w są dostosowane do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia. Infrastruktura dydaktyczna przystosowana jest w pełni do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Badania naukowe są nieodłącznym atrybutem działalności naukowo-dydaktycznej pracowników ocenianego kierunku. Stanowią podstawę oferty dydaktycznej oraz rozwoju naukowego nauczycieli. **Wydział Zarządzania uzyskał kategorię „A” w ocenie parametrycznej jednostek naukowych.**

Obszar badań naukowych i projektów rozwojowych prowadzonych przez pracowników naukowych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jest bardzo szeroki. Obejmuje zarówno ogólną tematykę związaną z rozwojem dyscyplin naukowych w ramach nauk ekonomicznych (głównie ekonomii i nauk o zarządzaniu), jak i problematykę rozwoju współczesnej gospodarki turystycznej.

Projekty badawcze realizowane na Wydziale Zarządzania obejmują:

1. Projekty badawcze realizowane w biurze badań i projektów naukowych od roku 2009.
2. Projekty w ramach potencjału badawczego.
3. Projekty indywidualne i zespołowe młodych naukowców oraz studentów studiów doktoranckich.
4. Zespołowe projekty badawcze.
5. Ekspertyzy i opracowania przygotowane na zlecenie podmiotów zewnętrznych.
6. Międzynarodowe i krajowe projekty obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe.

Pełne wykazy grantów udostępniono w czasie wizytacji.

W ostatnim okresie na Wydziale Zarządzania zrealizowano 123 projekty finansowane z potencjału badawczego, w tym 57 projektów zrealizowali pracownicy zatrudnieni na kierunku *gospodarka turystyczna*, 60 projektów finansowanych z badań młodych naukowców, w tym 9 projektów zrealizowali pracownicy zatrudnieni na kierunku GT, 4 projekty zespołowe związane z rozwojem nowych specjalności, oraz 22 projekty finansowane ze środków budżetowych, w tym ze środków NCN, w tym 9 projektów zrealizowali pracownicy zatrudnieni na kierunku GT.

Pracownicy Wydziału realizują również projekty o zasięgu międzynarodowym oraz ekspertyzy i opracowania na rzecz podmiotów zewnętrznych. W latach 2010 -2014 zostało zrealizowanych 5

projektów międzynarodowych (w tym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 7 Programu Ramowego UE, Projekt Global Entrepreneurship Monitor – Polska oraz Projekt w Ramach Programu Badań Stosowanych NCBIR współfinansowany przez UE). Pracownicy WZ opracowali w sumie 12 projektów i ekspertyz dla podmiotów zewnętrznych.

Na kierunku *gospodarka turystyczna* intensywnie rozwijają się badania naukowe związane z realizacją projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie teoretycznych i praktycznych problemów gospodarki turystycznej. Prowadzone badania naukowe oscylują wokół następujących zagadnień:

- Teorii sieci społecznych i jej wykorzystania w modelowaniu współpracy w regionie turystycznym.
- Uwarunkowań współpracy sieciowej w turystyce (na przykładzie woj. śląskiego).
- Zarządzania wydarzeniami specjalnymi w miastach przemysłowych.
- Roli władz samorządowych jako podmiotu kształtującego gospodarkę turystyczną w regionie.

Ponadto, pracownicy kierunku realizują projekty na zlecenie podmiotów zewnętrznych, tj. Śląskiej Organizacji Turystycznej oraz hoteli. Efektem badań podjętych przez pracowników, zarówno indywidualnie, jak i zespołowo, są liczne publikacje naukowe w krajowych i zagranicznych czasopismach naukowych, liczne monografie i opracowania zespołowe, a także promocje naukowe.

Dla rozwoju kierunku istotne znaczenie mają publikacje pracowników zaliczanych do minimum kadrowego. Analiza 273 publikacji wskazuje, że blisko 45% dotyczy bezpośrednio różnych aspektów turystyki i gospodarki turystycznej, około 15% gospodarki regionalnej i zagadnień konsumpcji, około 30% marketingu i sektorów gospodarki ściśle związanych z turystyką (handlu, przedsiębiorstwa handlowego, usług), pozostałe to z zarządzania przedsiębiorstwem i prognozowania gospodarczego, w tym rynku pracy. Struktura badań dobrze zatem wpisuje się w pola badawcze ocenianego kierunku GT.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku uczestniczyli w analizowanym okresie w licznych konferencjach i seminariach krajowych i zagranicznych, w tym w cyklicznych Międzynarodowych Konferencjach Dziedzictwa Kulturowego w Zabrze (pracownicy samodzielnego Zakładu/Katedry Turystyki), Zjazdach Katedr Marketingu, Handlu i Konsumpcji, „Gremium Ekspertów Turystyki” (organizowanych przez POT i katedry turystyki). Byli również czynnymi uczestnikami wielu konferencji organizowanych przez Wydziały Uniwersytetu (np. Konferencji Dydaktyczno-Naukowej Wydziału Zarządzania czy Forum Naukowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach).

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość uczestniczenia w pracach 8 kół naukowych funkcjonujących na Wydziale Zarządzania. Szczególnym zainteresowaniem studentów ocenianego kierunku cieszy się Koło Naukowe Turystyki KONTIKI, które działa od 2011 roku. Studenci zaangażowani w prace koła otrzymują od Uczelni niezbędne wsparcie dydaktyczne oraz organizacyjne. Do głównych obszarów aktywności koła należy organizowanie wykładów i spotkań z praktykami w zakresie turystyki, organizowanie kursu pilota wycieczek oraz uczestnictwo w targach turystycznych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - ocena: w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość poprzez Koło Naukowe i projekty badawcze uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Warunki i tryb rekrutacji na pierwszy rok studiów określone są przez Senat Uczelni. Rekrutacja kandydatów na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia w roku akademickim 2014/2015 prowadzona była na oceniany kierunek studiów w oparciu o Uchwałę nr 70/2012/2013 Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów pierwszego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych w roku akademickim 2014/2015. Kandydaci na studia pierwszego stopnia przyjmowani są na podstawie konkursu świadectw dojrzałości, w ramach limitów miejsc ustalonych dla kierunków studiów. Rekrutacja prowadzona jest przez Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne. Podstawą kwalifikacji na pierwszy rok studiów jest ocena uzyskana przez kandydata na maturze z jednego z następujących przedmiotów: matematyka lub geografia lub historia lub informatyka lub fizyka i astronomia lub wiedza o społeczeństwie lub język polski oraz ocena z języka obcego. Na I rok studiów może być przyjęty kandydat, który w postępowaniu kwalifikacyjnym uzyskał co najmniej minimalną liczbę punktów ustaloną przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną. Odwołania od decyzji Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej mogą być wnoszone do Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej w terminie 14 dni od jej doręczenia. Odrębna uchwała Senatu reguluje przyjmowanie na I rok studiów laureatów i finalistów olimpiad.

Rekrutacja kandydatów na pierwszy rok studiów drugiego stopnia w roku akademickim 2014/2015 prowadzona była na oceniany kierunek studiów w oparciu o Uchwałę nr 71/2012/2013 Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów drugiego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych w roku akademickim 2014/2015. O przyjęcie na studia mogą się ubiegać kandydaci posiadający dyplom studiów wyższych z tytułem zawodowym magistra, licencjata, inżyniera bądź równorzędnym. Kandydaci posiadający tytuł zawodowy licencjata, będący absolwentami studiów stacjonarnych pierwszego stopnia Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, przyjmowani są na podstawie wymaganych dokumentów, z zastrzeżeniem, że w przypadku gdy liczba tych kandydatów przekroczy 80 % limitu miejsc na tym kierunku, kandydaci będą przyjmowani na podstawie konkursu dyplomów ukończenia studiów wyższych. Minimalną ocenę na dyplomie wymaganą do przyjęcia na ten kierunek ustala Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna. Pozostali kandydaci przyjmowani są na podstawie pisemnego egzaminu sprawdzającego kompetencje niezbędne do realizacji studiów magisterskich. Na I rok studiów może być przyjęty kandydat, który uzyskał co najmniej minimalną liczbę punktów ustaloną przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną. Kandydaci na I rok studiów niestacjonarnych drugiego stopnia będący absolwentami Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach przyjmowani są na podstawie złożonych dokumentów. Natomiast pozostali kandydaci przyjmowani są na podstawie konkursu dyplomów ukończenia studiów. W toku rekrutacji na rok akademicki 2014/2015 Uczelniana Komisja Rekrutacyjna w związku z nie wypełnieniem na poszczególne kierunki studiów limitów przyjęć na pierwszy rok studiów drugiego stopnia podjęła decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia egzaminu pisemnego.

Stosowane w Uczelni zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia umożliwiają do pewnego stopnia dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Jest to możliwe w takim zakresie, w jakim bierze się przy rekrutacji pod uwagę oceny z przedmiotów związanych z programem kształcenia. Także w odniesieniu do rekrutacji na studia drugiego stopnia przy dobrze kandydatów bierze się pod uwagę posiadaną przez nich wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia, o ile dotyczy to absolwentów studiów pierwszego stopnia tego samego kierunku.. Zasady ustalania wielkości rekrutacji stosowane na ocenianym kierunku studiów uwzględniają związek liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia.

7.2)

Określenie nakładu i czasu pracy niezbędnego dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przedstawione zostało w sylabusach przedmiotów. Praca studenta została ujęta w dwóch grupach aktywności: w ramach bezpośredniego kontaktu studenta z prowadzącym zajęcia oraz w

ramach samodzielnej pracy studenta. W pierwszej grupie podawane są wymiary godzin zajęć w formie wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, seminariów, lektoratów oraz egzaminu. Natomiast w drugiej grupie wskazywano określone rodzaje czynności wykonywanych przez studenta, jak: analiza notatek z wykładów i ćwiczeń, analiza materiałów źródłowych, rozwiązywanie testów i zadań, samodzielna praca z wykorzystaniem komputera, przygotowanie projektu, przygotowanie referatu, studiowanie literatury, uczenie się przez wejście w rolę.

Przeliczenie nakładu i czasu pracy niezbędnego dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na punkty ECTS nastąpiło z zastosowaniem wskaźnika 25 godzin pracy = 1 punkt ECTS. Dla zaliczenia całych studiów pierwszego stopnia i osiągnięcia związanych z nimi kierunkowych efektów kształcenia niezbędne jest uzyskanie przez absolwenta co najmniej 180 punktów ECTS, a dla studiów drugiego stopnia 120 punktów ECTS.

Na tej podstawie można stwierdzić, że dokonane dla ocenianego kierunku studiów określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych jest prawidłowe.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym system kształcenia na kierunku *gospodarka turystyczna* jest zorientowany na proces uczenia się. Ich zdaniem potwierdza to m.in. stosowanie zaliczeń etapowych, kolokwii oraz znaczny nacisk kładziony na stosowanie metod aktywizujących studentów w trakcie zajęć i bieżącą ocenę ich aktywności. Informacje na temat systemu weryfikacji efektów kształcenia są przedstawiane przez prowadzących podczas pierwszych zajęć. Stosowanie się do ww. zasad podlega ocenie w ankiecie ewaluacyjnej. W opinii studentów system oceny osiągnięć jest zrozumiały oraz obiektywny. Studenci przystępują do egzaminów w sesjach egzaminacyjnych, mają prawo do jednego terminu poprawkowego oraz do ubiegania się o termin dodatkowy w przypadku usprawiedliwionej nieobecności. Uczelnia umożliwia także ubieganie się o egzamin komisyjny. Nie zgłosili problemów z respektowaniem tych zasad.

Na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach prowadzącym oceniany kierunek studiów stworzono i wdrożono typowy dla szkół wyższych system oceny osiągnięć studentów mający za zadanie skłanianie ich do systematycznej pracy oraz permanentne bądź cykliczne egzekwowanie stawianych wymagań. Wykazanie się przez studenta przyjętych w programie kształcenia osiągnięć jest warunkiem zaliczenia przedmiotu bądź etapu studiów. System ten motywuje do systematycznego uczenia się poprzez rozłożenie wymagań w trakcie semestru, ich weryfikowanie, określone kumulowanie ich w ramach sesji egzaminacyjnych oraz konieczność wykazania się wiedzą i umiejętnościami z wielu przedmiotów w procesie przygotowania pracy dyplomowej i zdawania egzaminu dyplomowego.

Na studiach pierwszego stopnia studenci zdają łącznie 19 egzaminów. Liczba egzaminów w kolejnych semestrach jest następująca: 3, 5, 3, 4, 4 i 0. Egzaminami objęte są przedmioty obowiązkowe oraz język obcy. Nie ma egzaminów z przedmiotów swobodnego wyboru. Pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem.

Na studiach drugiego stopnia studenci zdają łącznie 10 egzaminów. Ich rozmieszczenie w kolejnych semestrach jest następujące: 3, 4, 2 i 1. Egzaminami objęte są przedmioty obowiązkowe. Na ma egzaminów z przedmiotów do wyboru. Pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem.

Struktura ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej w pierwszym terminie egzaminu/zaliczenia była na studiach pierwszego stopnia następująca: oceny niedostateczny otrzymało 8% studentów, oceny dostateczny 16%, oceny dostateczny plus 10%, oceny dobry 22%, oceny dobry plus 15%, oceny bardzo dobry 29%. Natomiast na studiach drugiego stopnia struktura ocen była odpowiednio następująca: 10%, 12%, 5%, 31%, 19%, 23%. Z kolei struktura ocen z egzaminu dyplomowego na pierwszym stopniu studiów była następująca: ocen niedostateczny nie wystawiono, ocen dostateczny było 2%, dostateczny plus 11%, dobry 51%, dobry plus 27%, bardzo dobry 9%. Na studiach drugiego stopnia w ostatniej sesji nie było obron prac magisterskich. Na tej podstawie można stwierdzić, że na obydwu poziomach studiów występuje zjawisko pewnego zawyżania ocen, zwłaszcza na egzaminie dyplomowym.

System oceny osiągnięć studentów stosowany na ocenianym kierunku studiów jest odpowiednio zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

7.3)

Uczelnia stwarza studentom możliwość wyjazdu na wymianę międzynarodową w ramach programów Erasmus+ oraz współpracy opierającej się o umowy bilateralne. System informowania studentów o możliwości wyjazdu w ramach w/w programów działa prawidłowo. Uczelnia informuje także o zakresie uznawania przedmiotów zaliczonych za granicą w Uczelni macierzystej.

Jedynie nieliczni studenci ocenianego kierunku decydują się na odbycie części studiów lub praktyk zawodowych za granicą w ramach programu Erasmus+. Na wyjazdy zagraniczne kwalifikowani są studenci drugiego lub trzeciego roku studiów pierwszego stopnia oraz studenci studiów drugiego stopnia. W okresie 2011/2012 – 2014/2015 na studia zagraniczne wyjechało 27 studentów kierunku *gospodarka turystyczna*. W tym samym okresie praktyki zagraniczne odbyły 2 osoby. Poziom zainteresowania studentów realizacją części studiów na Uczelniach zagranicznych należy ocenić pozytywnie.

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach umożliwia także studentom udział w projekcie wymiany krajowej studentów *Transekonomik*, w ramach którego studenci studiów stacjonarnych kierunku *gospodarka turystyczna* mają możliwość odbycia jednego semestru studiów w partnerskich Uczelniach ekonomicznych w kraju.

Studenci ocenianego kierunku uczestniczą w lektoratach z języków obcych nowożytnych. Zajęcia te odbywają się na zróżnicowanym poziomie. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci zgłosili problem związany z dokonywaniem podziału na grupy wg języka, który realizowany jest z zakresie rozszerzonym. Zwrócili uwagę, że nie mają faktycznej możliwości wybrania, który język będą realizować w zakresie rozszerzonym, ponieważ wszystkie grupy realizują 5 semestrów języka niemieckiego i 2 semestry języka angielskiego. Chcieliby mieć możliwość dokonania wyboru języka realizowanego w szerszym zakresie. W ocenie Zespołu oceniającego postulat studentów powinien zostać uwzględniony przez Władze Wydziału.

Studenci kierunku *gospodarka turystyczna* mają także możliwość uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w języku angielskim, które są dostępne w puli przedmiotów swobodnego wyboru. Studenci obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym zadeklarowali, że wiedzą czym są punkty ECTS. Uważają, że w przypadku większości przedmiotów punkty odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

7.4)

System pomocy materialnej

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*. Regulamin ten obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 cyt. ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 cyt. ustawy. Sposób przyznawania świadczeń uznany został przez studentów wizytowanego kierunku za przejrzysty oraz sprawny. Procedura przyznawania stypendiów jest zgodna z wymaganiami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje dotyczące przyznawania świadczeń pomocy materialnej zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w art. 107 ust. 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego.

Jak wynika z Regulaminu, stypendia rektora dla najlepszych studentów przyznawane są za wysoką średnią ocen (nie niższą niż 4,0) lub za osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, a wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać w

Dziekanacie oraz u członków komisji stypendialnych, w skład których wchodzi także pracownicy administracyjni. System pomocy materialnej w ramach ocenianego kierunku funkcjonuje prawidłowo.

System opieki naukowej i dydaktycznej

Studenci pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Nauczyciele akademicy są dostępni w trakcie wyznaczonych konsultacji, a ich terminy są dostosowane do potrzeb studentów. Godziny konsultacji nauczycieli dydaktycznych są wyznaczone odrębnie dla studentów studiów stacjonarnych (w tygodniu roboczym), jak i dla studentów studiów niestacjonarnych (w weekendy). Informacja o godzinach konsultacji jest dostępna na stronie internetowej Uczelni oraz w gablotach. W trakcie spotkania studenci potwierdzili, że wykładowcy są dla nich dostępni również poza czasem zajęć oraz wyznaczonych konsultacji, także z wykorzystaniem w tym celu poczty elektronicznej. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający w stosunku do ich potrzeb. Nie zgłosili także uwag dotyczących harmonogramu zajęć oraz sesji egzaminacyjnej. Posiadają dostęp do wszystkich niezbędnych informacji związanych z tokiem studiów, w tym harmonogramów zajęć, terminów sesji egzaminacyjnej, kart przedmiotów (przekazywanych podczas pierwszych zajęć) oraz materiałów dydaktycznych. Wszystkie zajęcia w opinii studentów realizowane są zgodnie z przedstawionymi im wymaganiami, a informacje prezentowane podczas zajęć dydaktycznych korespondują z treściami wymaganymi podczas zaliczeń i egzaminów.

Studenci mają możliwość indywidualizacji programu studiów w ograniczonym zakresie, dotyczy ona bowiem wyboru seminarium dyplomowego, zajęć z języka obcego nowożytnego oraz nielicznych przedmiotów do wyboru. Wątpliwości zespołu oceniającego wzbudził fakt, że zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie Studiów studenci mają możliwość dokonania swobodnego wyboru przedmiotów spośród puli oferowanej przez Uczelnię w liczbie odpowiadającej przynajmniej 30% ECTS uzyskiwanym na danym kierunku, poziomie i profilu studiów. *De facto* jednak studenci dokonują swobodnego wyboru tylko jednego przedmiotu, dokonują bowiem wyboru 3 przedmiotów z 5 oferowanych w puli. Zespół oceniający zaleca zatem poszerzenie puli przedmiotów do wyboru realizowanych w ramach kierunku *gospodarka turystyczna*. Osoby szczególnie uzdolnione mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia, a osoby niepełnosprawne lub znajdujące się w szczególnej sytuacji mogą korzystać z indywidualnej organizacji studiów. Studenci korzystają z niej sporadycznie, ale podczas spotkania z zespołem oceniającym nie zgłoszono żadnych uwag w tym zakresie. Zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych są znane studentom ocenianego kierunku. Studenci mają możliwość swobodnego wyboru tematu pracy dyplomowej oraz korzystania z wsparcia promotora podczas jej przygotowywania. Godziny otwarcia dziekanatów zostały uznane przez studentów za dostosowane do ich potrzeb. Pozytywnie oceniono kompetencje pracowników administracji.

Podczas rozmowy z Zespołem oceniającym studenci dodatkowo zwrócili uwagę na postanowienia Regulaminu pobierania opłat za dodatkowe usługi edukacyjne związane z powtarzaniem zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia stacjonarnych w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach z powodu niezadowolających wyników w nauce oraz innych opłat. Wątpliwości studentów wzbudził § 1 ust. 1 pkt 1) lit. 1) w/w regulaminu, która stanowi, że pobierana jest opłata za zaliczanie przedmiotu w I, II, III i kolejnym trybie poprawkowym. W opinii studentów nie ma zasadniczej różnicy pomiędzy poprawkowym zaliczaniem przedmiotu, a przystąpieniem do egzaminu poprawkowego, przy czym zgodnie z art. 99a ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, Uczelnia nie może pobierać dodatkowych opłat za egzaminy poprawkowe. Dlatego też zespół oceniający zaleca wyjaśnienie tej sytuacji ze studentami ocenianego kierunku, a w przypadku gdy obawy studentów okażą się uzasadnione – nowelizację regulaminu.

Działalność wspierająca rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny

W Uczelni w oparciu o właściwy regulamin funkcjonuje samorząd studencki charakteryzujący się dwupoziomą strukturą – na szczeblu ogólnouczelnianym oraz

Wydziałowym. Podział kompetencji oraz uprawnień pomiędzy poszczególnymi organami samorządu studenckiego nie budzi wątpliwości. Do głównych przedsięwzięć podejmowanych przez samorząd studencki na poziomie Wydziałowym należy udzielanie porad i konsultacji z zakresu regulaminu studiów oraz spraw organizacyjno-administracyjnych związanych z tokiem studiów oraz organizowanie lokalnych inicjatyw. Powołany jest także rzecznik praw studenta. Właściwy organ samorządu studentów opiniuje w formie uchwał regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej, a także plany i programy nauczania. Zdaniem przedstawicieli Samorządu Studenckiego Władze Wydziału są otwarte na działalność studencką na Wydziale, w tym na aktywność Samorządu Studenckiego.

Liczba przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni oraz Radzie Wydziału spełnia przesłanki art. 61 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci posiadają swoich przedstawicieli również w komisjach dyscyplinarnych, zespołach zapewniania jakości kształcenia oraz innych gremiach zajmujących się kwestiami dotyczącymi studentów. Samorząd Studencki ma zapewnione warunki do prowadzenia swojej działalności adekwatne do poziomu zaangażowania studentów. Zapewniony jest przede wszystkim dostęp do lokalu, sprzętu informatycznego oraz materiałów biurowych. Samorząd studencki ma także do dyspozycji środki finansowe.

Studenci ocenianego kierunku są zaangażowani także w działalność kół naukowych, Niezależnego Zrzeszenia Studentów, Akademickiego Związku Sportowego oraz AIESEC. W Uczelni działa także Akademickie Centrum Kariery zajmujące się doradztwem zawodowym oraz udostępnianiem informacji o dostępnych ofertach pracy, stażach i konkursach dedykowanych studentom. Ponadto Akademickie Centrum Kariery organizuje liczne warsztaty i szkolenia mające na celu kształtowanie umiejętności miękkich oraz organizuje spotkania dotyczące konsultacji dokumentów rekrutacyjnych. Studenci ocenianego kierunku sporadycznie korzystają ze wsparcia Akademickiego Centrum Kariery.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia umożliwiają do pewnego stopnia dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Przy ubieganiu się o przyjęcie na studia drugiego stopnia preferencje mają absolwenci Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów, co dyskryminuje pozostałych kandydatów. Zasady ustalania wielkości rekrutacji stosowana na ocenianym kierunku studiów uwzględniają związek liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia.

7.2) Określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest prawidłowe. System oceny osiągnięć studentów jest odpowiednio zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone zostały wystandaryzowane. W opinii studentów system kształcenia na kierunku *gospodarka turystyczna* jest zorientowany na ich oczekiwania oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności. W ocenie studentów poziom kształcenia umożliwia im uzyskanie kwalifikacji zawodowych, pozwalających na znalezienie zatrudnienia na rynku pracy. Studenci są informowani o zasadach zaliczania przedmiotów, są im także udostępniane karty przedmiotów zawierające zasady formułowania ocen, wykaz tematów oraz literaturę.

7.3) Uczelnia zapewnia studentom możliwość udziału w programach wymiany międzynarodowej oraz dokłada wszelkich starań w zakresie informowania studentów o możliwości wyjazdu oraz zakresie uznawania przedmiotów zaliczonych za granicą na Uczelni macierzystej. Studenci uczestniczą w zajęciach z języka obcego nowożytnego na zróżnicowanym poziomie. Studenci wiedzą czym są i do czego służą ECTS, a ich przydział jest adekwatny do czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

7.4) Uczelnia zapewnia studentom opiekę dydaktyczno-naukową oraz odpowiednie warunki materialne. Studenci są właściwie reprezentowani w organach kolegialnych Uczelni. W opinii studentów kadra dydaktyczna jest kompetentna i pomocna, a obsługa administracyjna przyjazna. Studenci są poinformowani o możliwości ubiegania się i korzystają z pomocy ze środków Funduszu Pomocy Materialnej. Organizacje studenckie, w tym samorząd studencki otrzymują właściwe wsparcie merytoryczne i finansowe na rzecz rozwoju społecznego, zawodowego i kulturalnego studentów.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Podstawą do opracowania w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia była Uchwała Senatu nr 33/2006/2007 z dnia 12 kwietnia 2007 r. w sprawie przyjęcia Polityki Dydaktycznej Uczelni. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia został ustalony i zatwierdzony Zarządzeniem Rektora nr 43/09 z dnia 31 lipca 2009 r., znowelizowany Zarządzeniem Rektora nr 4/13 z dnia 3 stycznia 2013 r. Zarządzanie to określa cele i zakres działania oraz jego organizację, który ma za zadanie stworzenie mechanizmów stałego zarządzania, monitorowania i doskonalenia systemu. Zarządzanie to przewiduje powołanie Senackiej Komisji Programów Nauczania i Dydaktyki, Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelnianej i Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia. Za administracyjną obsługę systemu akredytacji kierunków studiów prowadzonych w Uczelni odpowiedzialny jest Zespół ds. Jakości Kształcenia działający w strukturze Biura Dydaktyki Uczelni.

Zadaniem Komisji ma być analiza i ocena funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale, przygotowywanie sprawozdań dotyczących jakości kształcenia dla każdego kierunku i form studiów, a także opracowanie własnych procedur podnoszenia jakości kształcenia na Wydziale ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki prowadzonych kierunków i form studiów.

Zarządzeniem Nr 69/12 Rektor w dniu 1 października powołał Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, zaś Zarządzeniem nr 5/13 z dnia 3 stycznia 2013 r. Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia w skład której weszli przedstawiciele wszystkich Wydziałów oraz studenci i doktoranci a także przedstawiciel praktyki gospodarczej.

Rada Wydziału Zarządzania zatwierdziła Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia, w którym określono cele i zadania funkcjonowania systemu oraz określono wszystkie procedury związane z jego prawidłowym wdrożeniem i właściwym funkcjonowaniem na posiedzeniu w dniu 26 września 2013 r. Zgodne z postanowieniami przyjętymi przez Radę Wydziału - System Jakości Kształcenia dla kierunków realizowanych na tym wydziale *pozwoła na stworzenie odpowiedniej kultury jakości rozumianej jako zbiorowa odpowiedzialność za kształcenie, wzorce zachowań i działań związanych z dbałością o jakość w obszarze dydaktyki.*

Aktualnie na Wydziale Zarządzania – Rada Wydziału Zarządzania powołała 19 osobową Wydziałową Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia. Powołana Komisja jest organem opiniodawczym i doradczym Dziekana i Rady Wydziału monitorującym jakość kształcenia na wydziale. Do zadań komisji należy m. in. opiniowanie: projektów tworzenia nowych kierunków, efektów kształcenia dla kierunków, projektów powoływania specjalności, zmian w programach kształcenia oraz ocena przebiegu procesu dydaktycznego, w tym realizacji efektów kształcenia.

Podstawowe procedury i dokumenty systemu zarządzania jakością kształcenia zawierają uchwały Senatu UE oraz zarządzenia Rektora UE. Na Wydziale jest dokumentacja potwierdzająca funkcjonowanie tych organów (protokoły z posiedzeń).

Zarządzanie kierunkiem *gospodarka turystyczna* podporządkowane jest realizacji określonej na szczeblu Uczelni polityki jakości. Istotną rolę w procesie zarządzania jakością procesu dydaktycznego pełni wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia opracowany na szczeblu Uczelni, jak i Wydziału. Celem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest stałe i systematyczne monitorowanie i podnoszenie jakości kształcenia. Działania prowadzące do realizacji tego celu wspomagane są przez określone procedury odnoszące się do kluczowych obszarów i czynników jakości kształcenia tj.

- konstrukcji, stałego monitoringu oraz weryfikacji programów kształcenia na studiach I i II stopnia,
 - systematycznej oceny realizacji efektów kształcenia,
 - organizacji i prowadzenia zajęć dydaktycznych,
 - doboru kadry akademickiej oraz oceny jej dokonań dydaktycznych
- i wspomagane są przez określone procedury tj.

- 1.Rekrutacji kandydatów na studia
- 2.Przygotowanie procesu dydaktycznego
- 3.Badanie opinii studentów
- 4.Hospitacje zajęć
- 5.Okresowa ocena pracowników
- 6.Tworzenie oferty programowej
- 7.Standaryzacja opisów programów nauczania przedmiotów
- 8.Metody dydaktyczne i metody egzaminowania
- 9.Procedura oceny samodzielności przygotowania prac dyplomowych
- 10.Wymiana informacji o procesie dydaktycznym
- 11.Badanie satysfakcji absolwentów oraz ich pracodawców

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach ma określoną strukturę organizacyjną oraz zakres kompetencji organów Uniwersytetu odpowiedzialnych za realizację polityki jakości kształcenia. Podstawowymi organami systemu odpowiedzialnymi za jakość kształcenia są między innymi: Senacka Komisja Programów Nauczania i Dydaktyki, Pełnomocnik Rektora do Spraw Jakości Kształcenia, Uczelniana i Wydziałowe Komisje do Spraw Jakości Kształcenia, Akademickie Warsztaty Pedagogiczne, Zespół do spraw Jakości kształcenia.

Na poziomie Wydziału Zarządzania w procesie zarządzania kierunkiem *gospodarka turystyczna* uczestniczą: Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Kurator kierunku *gospodarka turystyczna* oraz Rada Programowa Kierunku. Za proces dydaktyczny i funkcjonowanie Wydziału odpowiada dziekan zaś Rada Wydziału realizuje swoje zadania zgodnie z kompetencjami wyznaczonymi w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym, a w szczególności do jej zadań należy: opiniowanie efektów kształcenia dla kierunku, zatwierdzanie programów kształcenia dla kierunku, uruchamianie specjalności, określenie zasad monitorowania procesu dydaktycznego na Wydziale i nadzór na tym procesem.

Do zadań Dziekana Wydziału w ramach procesu zarządzania kierunkiem, w tym systemie zarządzania jakością kształcenia, należy między innymi: wnioskowanie o utworzenie nowego kierunku, ocena i kierowanie pod obrady Wydziału wniosku o utworzenie nowej specjalności na kierunku, dokonywanie oceny realizacji efektów kształcenia. Ocena ta stanowi podstawę doskonalenia programu kształcenia. Dziekan podejmuje również działania doskonalące w przypadku zidentyfikowania nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu jakości kształcenia.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia jest organem opiniodawczym i doradczym Dziekana i Rady Wydziału Zarządzania, monitorującym i oceniającym jakość kształcenia na Wydziale. Do zadań Komisji należy w szczególności: opiniowanie wszelkich projektów związanych z programem kształcenia, w tym programem studiów, opiniowanie zmian w programach kształcenia, ocena przebiegu procesu dydaktycznego, w tym realizacji efektów kształcenia. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia uczestniczy w procesie okresowej ewaluacji kierunku *gospodarka turystyczna*.

Do zadań Kuratora kierunku *gospodarka turystyczna* należy: bieżąca ocena procesu dydaktycznego, proponowanie działań doskonalących program kształcenia. Istotną rolę w budowaniu i realizacji koncepcji kształcenia pełni Rada Programowa, będąc organem doradczym i opiniodawczym. W skład Rady Programowej kierunku wchodzi interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, w tym – pracownicy naukowcy, przedstawiciele biznesu, administracji oraz innych instytucji sektora turystycznego wskazani przez Radę Wydziału.

Zarządzanie kierunkiem kształcenia obejmuje procesy związane z projektowaniem i modyfikowaniem programu kształcenia, realizacją procesu kształcenia, ewaluacją programów kształcenia oraz doskonaleniem jakości kształcenia. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia stanowiący podstawę zarządzania jakością kształcenia obejmuje:

a) weryfikację efektów kształcenia

Weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest na szczeblu kierunku poprzez analizę zgodności opracowanych kierunkowych efektów kształcenia z zasadami Krajowych Ram Kwalifikacji, analizę spójności przedmiotowych efektów kształcenia z kierunkowymi efektami. Analiza ta została przeprowadzona w momencie wprowadzenia programów kształcenia opartych o zasady Krajowych Ram Kwalifikacji i jest co roku weryfikowana, poprzez przegląd sylabusów, w tym zgodności przedmiotowych efektów kształcenia z kierunkowymi oraz treściami kształcenia. Kolejny szczebel weryfikacji efektów kształcenia obejmuje ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez studentów. Określono sposoby weryfikacji efektów kształcenia dla każdego przedmiotu umieszczając je w sylabusach przedmiotu. Uwzględniono rodzaje efektów przystosowując sposoby weryfikacji do efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci na początku cyklu zajęć są informowani o założonych efektach kształcenia oraz sposobach ich osiągnięcia jak zasadach weryfikacji. Podstawowymi formami weryfikacji efektów kształcenia są egzaminy, zaliczenia, projekty, aktywność na zajęciach itp. Bieżący nadzór nad weryfikacją efektów kształcenia sprawuje Kurator kierunku *gospodarka turystyczna*. Prowadzący przedmiot zobowiązany jest do przechowywania pełnej dokumentacji związanej z potwierdzeniem efektów kształcenia przez minimum 1 rok oraz przechowywanie częściowej dokumentacji obejmującej treść pytań/zadań oraz przykładowe odpowiedzi/prace studentów przez minimum 3 lata. Egzaminator zobowiązany jest do udostępniania dokumentacji związanej z potwierdzeniem efektów kształcenia zainteresowanemu studentowi na zasadach określonych Regulaminem Studiów. Zespół oceniający dokonał przeglądu przedstawionych podczas wizytacji prac etapowych wszystkich prowadzonych przedmiotów. Sposób weryfikacji efektów osiągniętych przez studentów na poszczególnych przedmiotach nie budził zastrzeżeń.

Rada Wydziału i dziekan dokonują oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studentów poprzez analizę wyników sesji egzaminacyjnych. Podczas wizytacji przedstawiono analizy i syntezę sporządzone przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, w tym

- syntezę jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, w tym kierunku *gospodarka turystyczna*, na studiach II stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych
- analizę ocen końcowych ukończenia studiów na kierunku *gospodarka turystyczna*.

Przeprowadzone analizy wskazały na przedmioty, z których studenci otrzymują niższe oceny, co powinno być przedmiotem szczególnie wnikliwej oceny w celu podjęcia działań doskonalących. Weryfikowane są również efekty kształcenia uzyskiwane na studiach I stopnia a niezbędne w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia II stopnia. Przedstawiony raport w tym zakresie sporządzony przez Komisję Wydziałową ds. Jakości Kształcenia daje podstawy do doskonalenia kryteriów w procesie rekrutacji.

Również ocena weryfikacji efektów kształcenia następuje poprzez proces ankietowania. Wydziałowa Komisja ds. jakości kształcenia przedstawiła wykaz odpowiedzi studentów na pytania otwarte, w których również znajdują się opinie dotyczące stopnia osiągniętych efektów kształcenia w celu ustalenia przyczyn takiej struktury ocen.

Weryfikacja efektów kształcenia obejmuje również efekty uzyskiwane na praktykach zawodowych oraz w procesie dyplomowania. Efekty kształcenia uzyskane w wyniku praktyki lub stażu zawodowego weryfikowane są na podstawie planu praktyki i odpowiedniego sprawozdania

studenta. W sprawozdaniu student zobowiązany jest do określenia faktycznie zrealizowanych zadań oraz osiągniętych efektów kształcenia. Weryfikacja efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk odbywa się przy współdziałaniu pracodawców, którzy potwierdzają zrealizowanie planu praktyki, w tym efektów kształcenia oraz przez promotorów pracy dyplomowej. Dziekan może uznać zrealizowanie praktyki poprzez odbycie praktyki zagranicznej organizowanej przez Uczelnię lub zatrudnienie w odpowiedniej firmie sektora turystycznego czy też prowadzenie samodzielnej działalności gospodarczej.

Weryfikacji końcowych efektów kształcenia dokonuje się w procesie dyplomowania. Weryfikacja opiera się na ocenie pracy dyplomowej oraz egzaminie dyplomowym. Procedury dyplomowania obejmują: dobór promotorów, określenie minimalnych wymagań stawianych pracom dyplomowym, ocenę samodzielności prac dyplomowych z uwzględnieniem systemu antyplagiatowego i nadzoru promotora, oraz zasady, wymagania i organizację egzaminu dyplomowego. Zespół oceniający chce podkreślić, iż Kurator kierunku dokonał oceny merytorycznej prac dyplomowych pisanych pod kierunkiem pracowników Katedry Turystyki, a w wyniku tej oceny została zmodyfikowana lista promotorów oraz pytań egzaminu dyplomowego, co należy uznać jako działanie skuteczne i doskonalące proces kształcenia, w tym dyplomowania. Zdaniem Zespołu oceniającego ocenie warto poddać cały proces dyplomowania na przykład poprzez ocenę wylosowanych prac dyplomowych.

Na kierunku *gospodarka turystyczna* będą również weryfikowane efekty kształcenia poprzez badania zawodowych losów absolwentów oraz zbieranie opinii pracodawców. Badaniem losów absolwentów zajmuje się Zespół ds. Monitorowania Karier Zawodowych Absolwentów powołany Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach Nr 45/11 z dnia 1 sierpnia 2011 r. Opracowane wyniki badań będą przekazywane w formie raportów dziekanowi oraz kuratorom kierunków według ustalonego wzoru i harmonogramu prac

Akademickie Centrum Karier przeprowadziło badania absolwentów w roku 2012. Z uwagi na brak jeszcze w roku 2012 absolwentów kierunku *gospodarka turystyczna* badania te nie mogły objąć tego kierunku.

- b) wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia przewiduje przeglądy programowe zgodnie z procedurą: *Tworzenie oferty programowej* oraz *Standaryzacja opisów programów nauczania przedmiotów*

Opracowane zostały precyzyjne zasady tworzenia nowych kierunków studiów oraz specjalności kształcenia. Na kierunku *gospodarka turystyczna* przeglądy programowe są dokonywane systematycznie każdego roku. Ewaluacja programów kształcenia będąca podstawą podejmowania działań doskonalących obejmuje w szczególności:

- analizę informacji na temat zasobów kadrowych i materialnych Wydziału zapewniających realizację programu studiów
- analizę programu studiów pod kątem zakładanych i realizowanych efektów kształcenia,
- analizę i ocenę programów kształcenia w pod kątem oczekiwań pracodawców i rynku pracy,
- analizę uzyskiwanego rozkładu ocen.

Propozycję zmian programu studiów przedstawia się w formie wniosku kierowanego do Dziekana. Każdy nauczyciel akademicki może przygotować propozycję przedmiotu (obowiązkowego, specjalnościowego, swobodnego wyboru) i przedłożyć ją kierownikowi katedry, w której jest zatrudniony. Propozycja przedmiotu opracowywana jest w formie Karty Opisu Przedmiotu (sylabusu). Proponowany przedmiot powinien mieścić się w zakresie działalności dydaktycznej oraz naukowo-badawczej realizowanej przez katedrę i wykładowcę. Opinię na temat proponowanego przedmiotu formułuje na piśmie Kurator kierunku. Po przeprowadzeniu wstępnej analizy i konsultacji Dziekan przekazuje propozycję Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Na podstawie jej opinii Rada Wydziału podejmuje decyzję o przyjęciu zmian programu studiów. W przypadku konieczności dokonania zmian efektów kształcenia, po ich zaopiniowaniu przez Wydziałową komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Radę Wydziału decyzję podejmuje Senat Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

Za przygotowanie i realizację ewaluacji programu kształcenia jest odpowiedzialna Wydziałowa Komisja Jakości Kształcenia. Wnioski z ewaluacji są przekazywane dziekanowi, który przedstawia je Radzie Wydziału. Obejmują one analizę i ocenę treści kształcenia, form zajęć, listy przedmiotów z uwzględnieniem przedmiotów ogólnouczeniowych, podstawowych, kierunkowych oraz przedmiotów i do wyboru. Przeglądy te uwzględniają opinie kadry, studentów oraz pracodawców współpracujących z Wydziałem w zakresie sektora turystycznego. Przeglądy te pozwoliły na dokonanie zmian doskonalących program kształcenia, tj. wprowadzono nowe przedmioty, zmieniono treści przedmiotów poprzez pełniejsze dostosowanie ich do wymagań pracodawców jak np. przedmiot, turystyka w regionach przemysłowych, Internet w turystyce – program zajęć od roku akademickiego 2014/2015 został wzbogacony o możliwość przygotowania studenta do pracy z Globalnymi Systemami Rezerwacyjnymi. Podpisano umowę z firmą Amadeus Polska na bezpłatne użytkowanie programów rezerwacyjnych w celach dydaktycznych, wprowadzono zajęcia terenowe, wizyty studyjne w hotelach, portach lotniczych na targach turystycznych, zorganizowano wyjazdy krajoznawcze. Wprowadzono w roku akademickim 2014/2015 do programu studiów blok b zajęć dla wszystkich studentów GT pod nazwą „Spotkania z praktykami”.

c) Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia ocenę kadry akademickiej.

Ocena ta przebiega w kilku płaszczyznach poprzez badania ankietowe studentów, ocenę okresową, hospitacje zgodnie z procedurami takimi jak: Badanie opinii studentów, Hospitacje zajęć, Okresowa ocena pracowników

Celem badań ankietowych jest między innymi ocena sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych, a także zebranie propozycji i wniosków studentów pod kątem doskonalenia formy prowadzenia zajęć i przekazywanych treści merytorycznych. Realizacja tego zadania została powierzona Zespołowi ds. Jakości Kształcenia. Wyniki takich badań są przekazywane kierownikowi katedry oraz pracownikowi, którego dotyczyło badanie. Przynajmniej raz na trzy lata sporządzane jest zestawienie wyników badań obejmujące w szczególności: ocenę realizowanych zajęć oraz rekomendacje dotyczące doskonalenia procesu dydaktycznego.

Przedstawiona podczas wizytacji dokumentacja wskazuje, że proces ankietyzacji prowadzony jest bardzo systematycznie od wielu lat, a opracowana analiza ich wyników służy do procesu doskonalenia. Na podstawie ankiet sporządzony jest ranking przedmiotów, ranking prowadzących zajęcia według średniej oceny zajęć. Opinie studentów, analiza pytań otwartych i ich wyniki są wykorzystywane do doskonalenia procesu dydaktycznego. Ponadto studenci wyłaniają najlepszych nauczycieli w takich kategoriach jak: przyjaciel studentów, autorytet, kawalarz i innowator, co niewątpliwie stymuluje zachowania kadry w doskonaleniu jakości kształcenia. Rozmowa z dziekanem Wydziału wskazuje, iż informacje o słabych ocenach nauczyciela stają się podstawą do przeprowadzenia przez Kierownika katedry rozmowy z ocenianym nauczycielem, który zapoznaje się z wynikami ankiet, a skuteczność tej rozmowy jest weryfikowana w kolejnej ocenie wyznaczonej przez dziekana jako ocenie specjalnej. Szczególnej uwadze poddawane są oceny skrajne, które ilustrują problem oceny jakości zajęć i nauczyciela akademickiego. Okresowa ocena nauczycieli odbywa się zgodnie z wymogami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i odpowiednią procedurą. Zasady tej oceny ujęte są w uchwale Senatu w sprawie polityki kadrowej oraz w zarządzeniu Rektora wprowadzającym Regulamin Okresowego Oceniania Pracowników UE. Ocena ta uwzględnia dorobek naukowy, dydaktyczny jako ocena kompetencji i osiągnięć dydaktycznych a także organizacyjny kadry. W ocenie tej brana jest również pod uwagę opinia studentów określona w procesie ankietyzacji.

Wewnętrzny system określa zasady hospitacji ujęte w procedurze „Hospitacje zajęć”. Procedura nie wskazuje na częstotliwość hospitacji. Arkusze hospitacyjne przechowywane są w katedrach. Podczas wizytacji udostępniono pełną dokumentację w tym zakresie. Arkusz hospitacyjny pozwala na ocenę jakości zajęć, bowiem ocenia się przygotowanie nauczyciela do zajęć i zgodność tematyki z sylabusem. Zdaniem Zespołu oceniającego warto wprowadzić do hospitacji ocenę metodyki prowadzonych zajęć, umiejętność aktywizacji studentów, elementy innowacyjne zajęć, warunki prowadzenia zajęć. Zajęcia dydaktyczne prowadzone przez wykładowców są hospitowane przez

kierownika jednostki organizacyjnej (katedry) bądź przez upoważnionych przez niego pracowników.

W opinii Zespołu oceniającego przyjęte w wewnętrznym systemie zasady monitorowania i oceny weryfikacji efektów kształcenia, programów studiów, oceny kadry akademickiej są właściwe i pozwalają na doskonalenie procesu kształcenia.

Przegląd dokumentacji dotyczącej jakości kształcenia przedstawionej podczas wizytacji pokazuje, iż Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Rada programowa kierunku, Rada Wydziału zajmowały się istotnymi dla jakości kształcenia problemami. Opiniowano lub zatwierdzano w drodze szerokiej konsultacji i dyskusji: efekty kształcenia, programy studiów, pytania egzaminacyjne dyplomowe, zasady procesu dyplomowania, standardy prac dyplomowych, wyniki badań ankietowych, wyniki rekrutacji. Wnioski z analiz i dyskusji stanowiły podstawę do formułowania opinii, które z kolei służyły podejmowaniu odpowiednich decyzji. Przedstawione sprawozdania z działalności Komisji, raport z oceny jakości kształcenia na Wydziale, jak i rozmowy z kadrami, studentami, Przewodniczącym Komisji Wydziałowej ds. Jakości Kształcenia pozwalają stwierdzić, iż wewnętrzny system jakości kształcenia spełnia swoje zadania, realizuje cele i wykazuje skuteczność. Wewnętrzna ocena jakości kształcenia prowadzona jest systematycznie od kilku lat, porównywane są wyniki analiz rocznych, formułowane są zalecenia doskonalące proces dydaktyczny. I tak:

W skali całej Uczelni:

- W wyniku krytycznej oceny rozkładów ocen końcowych ukończenia studiów wprowadzono do Regulaminu Studiów zmiany granic przedziałów dotyczących poszczególnych ocen końcowych. Zmiany te obowiązują od 1.01.2014, co będzie trafniej ilustrować stopień osiągniętych efektów kształcenia,
- W wyniku krytycznych ocen niskiego poziomu wyników egzaminu kandydatów na studia II stopnia zrezygnowano z zajęć wyrównawczych kończących się mało skutecznym sprawdzianem, wprowadzając w to miejsce przedmioty obowiązkowe, kończące się egzaminem,
- W wyniku analiz uwag studentów w zakresie pytań otwartych zamieszczanych w studenckich ankietach ocen zajęć dydaktycznych w niektórych przypadkach dokonano zmiany prowadzących zajęcia, przygotowano podręczniki – zbiory przykładów i zadań do przedmiotów wskazywanych przez studentów a także wprowadzono takie pomoce do planu wydawniczego na rok 2015.

W skali kierunku *gospodarka turystyczna*

- W wyniku udziału Kuratora kierunku *gospodarka turystyczna* w charakterze recenzenta wszystkich prac napisanych pod kierunkiem pracowników Katedry Turystyki dokonano modyfikacji listy pytań na egzamin licencjacki i magisterski,
- W wyniku analizy realizacji obowiązkowych praktyk studenckich uznano, iż jest zbyt mały udział praktyk odbywanych w jednostkach samorządu terytorialnego, organizacjach turystycznych i pozarządowych działających na rzecz turystyki. Sformułowano wniosek o nawiązanie - we współpracy z ACK - ściślejszej współpracy z lokalnymi organizacjami turystycznymi i zachęcenie studentów do ich wyboru jako miejsca praktyki.

W wyniku analiz programu kształcenia na kierunku *gospodarka turystyczna* sukcesywnie wprowadza się zmiany. Wprowadzono rozszerzenie treści kształcenia poprzez nowe przedmioty jak: zarządzania personelem w turystyce, podstawy prawa gospodarczego i handlowego, zarządzanie w hotelarstwie, kształtowanie jakości usług turystycznych, ekologia w turystyce, turystyka międzynarodowa z opcją w j angielskim, zarządzanie finansami przedsiębiorstw, negocjacje w turystyce.

Podjęto współpracę z międzynarodową organizacją ATLAS w celu intensyfikacji procesu internacjonalizacji kształcenia, w tym wymiany studentów. Zawarto umowę z firmą Amadeus Polska - pracownicy i student zostali przeszkoleni w celu wdrożenia tego programu do procesu kształcenia.

Upowszechnianie informacji dotyczących jakości kształcenia odbywa się poprzez Biuletyn Informacji Publicznej, stronę internetową Uczelni oraz system „Wirtualny dziekanat”. W systemie BIP dostępne są efekty kształcenia kierunku *gospodarka turystyczna*. Z kolei na stronie internetowej Uczelni dostępne są informacje na temat aktualnych programów studiów, z którymi mogą zapoznać się zarówno studenci, jak i kandydaci na studia. Uczelnia zapewnia studentom dostęp przez Internet do informacji dotyczącej harmonogramu roku akademickiego, planów zajęć, konsultacji, informacji dotyczących zmian w organizacji zajęć dydaktycznych, a także harmonogramu sesji egzaminacyjnej. „Wirtualny Dziekanat” zawiera wyniki zaliczeń i egzaminów, karty opisu przedmiotu (sylabusy), w których zawarte są informacje na temat celów przedmiotu, zakładanych efektów kształcenia oraz wymagań egzaminacyjnych. Kierownicy katedr poprzez pracowników administracyjnych dbają na bieżąco o aktualność i wiarygodność informacji zamieszczanych na stronach katedr, w tym dotyczących konsultacji, zmian w planach zajęć. Konieczność aktualizowania danych na stronach internetowych jest również przedmiotem spotkań i szkoleń pracowników dziekanatów. Przeprowadzona ankieta wśród studentów dotycząca oceny pracy dziekanatu nie sygnalizowała żadnych nieprawidłowości w tym zakresie.

8.2).

Przeprowadzona wizytacja, w tym spotkania z władzami Uczelni i Wydziału, kadrami akademicką, studentami, Przewodniczącym Komisji ds. Jakości Kształcenia, pozwala stwierdzić, iż interesariusze wewnętrzni są zaangażowani w proces zapewnienia jakości kształcenia. Skład osobowy gremiów odpowiedzialnych za proces jakości zawiera nauczycieli akademickich, jak i studentów, a także przedstawicieli pracodawców sektora turystycznego. Spotkanie z kadrami pozwala stwierdzić, iż kadra docenia rolę jakości w procesie dydaktycznym oraz rolę wewnętrznego systemu w doskonaleniu jakości, uczestniczy we wszystkich dyskusjach nad doskonaleniem procesu dydaktycznego a także prowadzi ciągłe działania doskonalące jak np. aktualizacja treści kształcenia, odpowiedni dobór form i metod kształcenia oraz staranny dobór sposobów weryfikacji efektów kształcenia.

Zgodnie z zapisami Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na zakończenie każdego roku akademickiego w każdej katedrze odbywają się zebrania nauczycieli akademickich poświęcone analizie i weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych na zajęciach dydaktycznych realizowanych przez pracowników katedry. Wnioski z dyskusji, w postaci protokołu z zebrania, kierownik katedry przedstawia dziekanowi. Tematyce tej poświęcane jest również specjalne posiedzenia Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia, w których uczestniczą przedstawiciele studentów. Dziekan Wydziału zgodnie z zapisami Ustawy po zasięgnięciu opinii zespołu nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego kierunku *gospodarka turystyczna*, przedkłada Radzie Wydziału Zarządzania na koniec roku akademickiego opinię dotyczącą realizacji efektów kształcenia. Opinia ta uwzględnia wyniki prac Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz wnioski z badania opinii studentów.. Studenci biorą udział w procesie doskonalenia jakości kształcenia będąc członkami Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Wydziału. Studenci mogą w tych gremiach wyrażać swoje opinie i brać udział w podejmowaniu decyzji w tym zakresie. Ponadto studenci swój udział w doskonaleniu jakości wyznaczają poprzez badania ankietowe systematycznie prowadzone na kierunku *gospodarka turystyczna*.

Do dyskusji nad doskonaleniem jakości kształcenia zapraszani są interesariusze zewnętrzni. Są oni członkami Rady Programowej kierunku *gospodarka turystyczna*, reprezentują prestiżowe organizacje turystyczne, organy samorządowe, firmy turystyczne i hotele. Wykorzystane zostały do kształtowania programu kształcenia opinie pracodawców jak np. Międzynarodowego Centrum Dokumentacji i Badań nad dziedzictwem przemysłowym dla turystyki oraz Polskiej Izby Turystyki, Śląskiej Organizacji Turystycznej w których akcentowano przygotowanie studenta do samodzielnej działalności gospodarczej, rozszerzenia programu kształcenia o dziedzictwo kulturowe.

Wyrazem tego są wprowadzane w programie studiów modyfikacje, liczne zajęcia z udziałem praktyków oraz interaktywna współpraca ciesząca się zainteresowaniem studentów i wysoko przez nich oceniana. Z inicjatywy studentów wprowadzono stały dzień i godziny

przeznaczone na spotkania z praktykami. Uczelnia uznając wagę zapobiegania zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia przyjęła uchwałą Senatu Kodeks Etyczny, który określa konstytutywne wartości społeczności Uczelni oraz zasady etycznego postępowania władz Uczelni, pracowników naukowo-dydaktycznych, pracowników administracyjnych, studentów i doktorantów. Kodeks określa również zasady budowania relacji z interesariuszami zewnętrznymi. W budowaniu kultury jakości kształcenia bierze udział społeczność akademicka Wydziału we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi.

Udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów odbywa się głównie poprzez formalny udział ich przedstawicieli w pracach Wydziałowych gremiów odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia oraz Rady Wydziału, a także poprzez wypełnianie ankiet ewaluacyjnych. Obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym studenci nie posiadają informacji na temat realnego wpływu ankiet na efektywne zmiany w procesie budowania kultury jakości kształcenia, wyrażają jednak zainteresowania tą kwestią. Zaleca się zatem szersze włączenie studentów w system zapewniania jakości kształcenia, w tym celu można np. zorganizować spotkanie podsumowujące oceny dokonane w danym roku akademickim oraz zweryfikowanie treści pytań stawianych w ankietach ewaluacyjnych. Należy także zabiegać o zwiększenie świadomości i zaangażowania studentów w budowanie na kierunku kultury jakości. Przedstawiciele samorządu studenckiego pozytywnie oceniają swój wkład w prace organów kolegialnych. Jednakże jedynie część z nich deklaruje obecność na posiedzeniach, co potwierdza dokumentacja w postaci protokołów. Przedstawiciele samorządu podkreślali, że kwestie związane z jakością kształcenia są poruszane na posiedzeniach zespołów oraz Rady Wydziału, w których biorą udział. Osoby zaangażowane w działalność samorządu studentów posiadają jedynie ograniczoną wiedzę na temat działalności Parlamentu Studentów RP oraz jego aktualnych inicjatyw.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność między-narodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - ocena: wyróżniająca)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Struktura zarządzania jakością kształcenia na kierunku gospodarka turystyczna jest przejrzysta, właściwie rozbudowana i zapewnia realizację zakładanych celów. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia jest w pełni wdrożony. Na kierunku gospodarka turystyczna prowadzona jest ocena jakości kształcenia od momentu jego uruchomienia. Dokonywane są przeglądy programowe, badana jest systematycznie opinia studentów o jakości kształcenia, dokonuje się oceny weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów na poszczególnych przedmiotach oraz w procesie dyplomowania. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia dokonuje analiz i ocen funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, a jej wnioski służą doskonaleniu procesu dydaktycznego.

8.2) W procesie zapewnienia jakości kształcenia bierze udział kadra akademicka, kurator kierunku, władze Wydziału i Uczelni, studenci oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Rada Programowa oraz Zespół ds. Jakości kształcenia. Wydział rozwija współpracę z przedstawicielami pracodawców sektora turystycznego wzbogacając formy i organizację procesu dydaktycznego w celu dostosowania do potrzeb i oczekiwań rynku pracy.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji	x				
3	Program studiów	x				
4	Zasoby kadrowe	X				
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			
6	Prowadzenie badań naukowych		X			
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				

Kierunek *Gospodarka turystyczna* ma pełne możliwości rozwoju z uwagi na wysokie kwalifikacje naukowe i dydaktyczne kadry akademickiej, dobrze rozwiniętą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, dobrą bazę lokalową, zaplecze naukowe, wyrazistą koncepcję kształcenia zorientowaną na ekonomiczne i zarządcze aspekty rozwoju turystyki. Uczelnia zapewnia wszelkie warunki dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na kierunku. Mocną stroną realizacji procesu dydaktycznego jest rola i zaangażowanie w doskonaleniu jakości kształcenia Kuratora kierunku, kontakt ze studentami, który zapewnia włączanie studentów w proces doskonalenia procesu dydaktycznego i oferty programowej kierunku. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia monitoruje jakość kształcenia i tworzy warunki do doskonalenia

procesu dydaktycznego. Wzmocnienia wymaga z pewnością internacjonalizacja kształcenia, rozważenie możliwości wprowadzenia angielskiej ścieżki kształcenia, nawiązanie kontaktów z globalnymi instytucjami i organizacjami w celu organizacji praktyk zagranicznych, wymiany doświadczeń dydaktycznych z Uczelniami, które prowadzą kształcenie na potrzeby sektora turystycznego. Należy rozwijać stałą współpracę z absolwentami kierunku.